

at.
rr. izr. hitközség az
llás betöltésére pá-
és szépművészeti
rendeletében előirt
zók pályázataikat
nyújthatják be a
gához, fizetési igé-

csak a próbaszó-
tségei térítotnek

is 27.
Az előjáróság.
at.
yi izr. hitközség jó
keres, ki sochet-
s: évi 12.000 lei,
Hétköznapok to-
as lakás nagy gyü-
int az ő és csa-
yógyszer díjmen-

valamint eddigi mű-
t pályázatot a kö-
Hitközség Elsők-

ilis 23.
Elnökség.

ezet Cluj.

s.
k az eddig meg-
csoportokat, hogy
(Cluj, Strada Filii-
aul bejelenti szíves-
trachii" főtítkársági

Az Elnökség.

zés!
tefeleinket, hogy
a 8. szám alá
szemben) he-
gyobbbitva május

m Testvérek
lők, Nagyvárad.

m és olajgyár
Szatmár) oo

napraforgóma-
sebb-nagyobb
isztet, étolajt,
csát.

ébet malom
Telefon: 63.

ősegédet,
n teljes jártasság-
pésre felvesz a
fűszerüzlet
azul (Széchenyi-
nyelvényen jelent-
embe.

najfestő,
ás és
e terem
dor, Cluj
Hossuth L.-u.)
kák, 1284

it postán
san szállít 1344
szalámigyára
il Viteazul (Szé-
Telefon 12-90.
ívánatra ingyen.

és
ládé
raktár
177
ussbacher
rdinand 31.

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Str. Baro-
L. Pop., - Brassai-utca 6

Az Uj Kelet telefonjai
Szerkesztőség 977
Kiadóhivatal 944
Nyomda 379
Héber osztály 453
La. N. Sz. 858

V. évfolyam, 101. szám

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

Cluj (Kolozsvár) 5682. Ijar 12.

Lejár

Hermann Goldschmidt ur előfizetési árak

Romániában

Egész évre	400 lei
Félévre	220 lei
3 hónapra	120 lei
1 hónapra	40 lei
1 példány	2 lei

Jugoszláviában

Egy hónapra	20 dinár
Egy szám	1 dinár

Szervezkedjenek a tanítók

Valljuk meg őszintén: az a kormányrendelet, mely a zsidó iskolákban a jövő tanévtől kezdődően a magyar tanítási nyelv használatát tiltja és vagy a zsidó nemzeti (héber illetve jiddis), vagy pedig a hivatalos állami, tehát román tanítási nyelv bevezetését rendeli el, nem a belső lényegével tartja érthető igazolomban Erdély egész zsidóságát. Mert maga a lényeg az, hogy a zsidó iskolák az eddigi rendszer megváltoztatásával, a zsidó tanítási nyelvre térjenek át, más szóval, hogy a zsidó iskolák hebraizálódjanak, egyképen fedj a zsidóság nemzeti érdekeit és jólfelfogott gazdasági érdekeit is. A szoros értelemben vett nemzeti kulturális érdekekről ezuttal ne is essék bővebben szó. De a köznap értelemben vett gazdasági érdekeink egész sorozata is megköveteli, hogy iskoláink eddigi magyar tanítási nyelvén változtassunk. A történelem kérelmetlen eseményei ellen hiába volna minden szentimentalizmus, bármennyire némes gondolkodásból fakadjon is és vakság volna saját érdekeinkkel szemben, ha nem tudnók meglátni azt, hogy Nagyromániában a magyar nyelv megszűnt és a jövőben még jobban meg fog szűnni a gazdasági boldogulás eszköze lenni. A fiatal zsidó generáció, melyet magyar nyelvűségben nevelnénk fel, igen súlyosan érezné meg a mi vakságunk következményeit és valóságban mi volnánk azok, akik saját gyermekeink boldogulása elé szinte legyőzhetetlen akadályokat gördítenénk. A magyar nyelvű iskolából kikerült zsidó fiu zárva találja maga előtt a boldogulás minden további útját. Ha tudományos pályára készült: nincs egyetem, melyen magyar nyelvűségével tanulmányait tovább tudná folytatni. Romániában, természetesen csak román egyetemek vannak. Egy lehetőség maradna csak a középiskolát végzett zsidó fiataiság előtt: Magyarországra menni, a budapesti egyetemre. De hiszen ma, a magyarországi zsidó diákok is kénytelenek külföldi egyetemek vendégkerületébe igénybe venni. És ha már föl is tételezzük, hogy lesz idő, amikor a pesti egyetemen megszűnik a numerus clausus, amikor a zsidó diákok újra és minden veszély nélkül jelenhetnek meg a pesti egyetem aulájában: mihez kezdjen az a román honosságú zsidó ügyvéd, vagy orvos, aki magyar nyelven végezte egyetemi tanulmányait, de ezer életlehetősége Románia földjéhez köti. Azok, akik praktikus pályára készülnek, tehát a kereskedelmi és egyéb szakiskolák tanulóit ugyanezzel a helyzettel állanak szemben. Csak éppen hogy ezek sokkal hamarabb, sokkal zsengébb korukban érzik már meg a súlyos ballasztot. Ujra hangsúlyozzuk tehát: a zsidóságnak nemcsak nemzeti-kulturális, de a köznap életbe vágó gazdasági érdekei is megkívánják, hogy iskoláinkban változtassunk az eddigi tanítási nyelven. Meg tudjuk és meg fogjuk találni az egyedül helyes utat: a mi iskoláinkban a tanítási nyelv csak a magunk nemzeti nyelvünk lehet, de érdekeink megkívánják, hogy erősen súlyt fektessünk az állam nyelvére és a nyugateurópai nyelvekre. Az állam maga sem kíván mászt tőlünk és nem kíván mászt a sok izgalomra okot adott kormányrendelet sem.

Es mégis, meg kell állapítani,

hogy a kormány iskolarendelete nem ok nélkül váltoit ki olyan izgalmat Erdély zsidóságában. Nem a rendelet belső lényege az, amiben veszélyt látunk. Ez a belső lényeg, amint kifejtettünk, teljesen meggyezik a zsidóság nagy többségének fölfogásával, érdekeivel és akaratával. De az, hogy készületlenül talált bennünket. Készületlenül találta iskoláinkat, melyek a föntartás nehézségeivel küzködve, az elmúlt három esztendő alatt nem tudtak nagyobb erővel orientálódni a hebraizálás felé — és készületlenül találta a zsidó tanítói és tanári kart, mely ugyancsak teljesen magára hagyatva, nem ért rá, hogy maga is hebraizálódjék. És minthogy a kormányrendelet teljesen fölkészületlenül érte az iskolákat és a tanári kart egyaránt: a rendelet szigorú végrehajtása egzisztenciájában fenyegeti, a zsidó tantereket, valamint a zsidó iskolákat is.

Es itt megint elértünk egy olyan megállapításhoz, melynek kapcsán bőven szó eshetnék a zsidó nemzeti érdekekről. Egyelőre hagyjuk ezt és kizárólag a zsidó tanítói kar szempontjából világsítunk a kormányrendelet következményeire. Bizonyos az, hogy a román állam nem tűri a magyar nyelvű zsidó iskolákat — és vagy zsidó nyelvre térnek át, vagy az állam nyelvére, vagy megszűnnek. A zsidó iskolák megszűnésével pedig ezer és ezer zsidó tanerő jut koldusbotra. Nincs más választás: áttérni vagy a román, vagy a zsidó nemzeti nyelvre. A zsidó tanítói és tanári karhoz, természetesen a héber nyelv közelebb áll mint a román. Itt is kizárólag praktikus és nem nemzetpolitikai szempontok irányadók eléttünk. A zsidó tanítói és tanári kar legnagyobb része nem beszéli a román nyelvet, ellenben alig van olyan zsidó tanerő Erdélyben, aki vagy a héber vagy a jiddis nyelvvel szorosabb vonatkozásban nem volna. Természetes, hogy a héber, vagy jiddis tanítási nyelvre való áttérés mindamellett hosszú előkészületet igényel. Hiszen, hogy mást ne is említsünk: tankönyvekről is kell gondoskodni, a tankönyveket meg is kell írni, ki is kell nyomtatni — és mindez időbe és pénzbe kerül.

Ezt az időt és ezt a pénzt elő kell teremteni. Es mindenek előtt a zsidó tanítói és tanári karnak, melynek egzisztenciájára megya játék. Es onnan, ahol mindkettő felett rendelkeznek: az idő felett és a pénz felett: az államtól. Ha a zsidó tanerői kar a maga jól felfogott érdekeiben egyetlen szervezetbe tömörül és mint szervezett tömeg fogja követeléseit a kormány elé terjeszteni, akkor a kormány sem fog elzárkózhatni a dolgok objektív elbírálása elől. Mert a zsidó tanítói karnak és ezzel egyben Erdély egész zsidóságának két követelése jogos és méltányos. Adjon a kormány időt rá, hogy a hebraizálás művét iskoláinkban gyökeresen keresztülvihessük és adja ki a kormány a jogosan követelt anyagi támogatást a zsidó iskolák részére, hogy a tanerők hebraizálódása is mennél hamarabb megtörténhessék. Ilyen módon és csak ilyen módon lehet megmenteni a zsidó iskolaügyet és lehet megmenteni ezernyi zsidó tanítói egzisztenciát a tönkremenéstől. Abba a vitában, melyet az Uj Kelet szerkesztője Mateu államtitkárral e kérdésben folytatott,

az államtitkár gyöngéa cölzást is tett erre.

Az iskolarendelet készületlenül érte az erdélyi zsidóságot és a zsidó tanítói kart. Ez azonban még nem jelenti azt, hogy a helyzet jóvátehető. Elő példák, tegnapiak és maik állanak eléttünk, — csak legyen erőnk követni őket. A sauremői békeszerződés is készületlenül találta az egész zsidó népet. De ezt a fölkészületlenséget a világ egész zsidóságának hatalmas és egyöntetű

erőmegfeszítése hozza helyre és a céltudatos akarat évszázadok mulasztását néhány év alatt tudja pótolni. Kisebb keretekben ugyanilyen helyzet előtt áll Erdély zsidó tanítói kara is. A zsidó nemzeti érdek mellett párhuzamosan ott halad a tanítói kar egzisztenciális érdeke is. Es ezt az egzisztenciális érdeket csak egy képen tudják megmenteni: szervezkedjenek a tanítók!

Giszkalay János

Génuva kudarcra

Öt hónapra elhalasztották a konferenciát. Barthou már visszautazott Párisba. Anglia visszavonul. Európát új konfliktus fenyegeti

- Az Uj Kelet tudósítójától -

A párisi „Eclair“ jelenti: Hivatalos helyről származó jelentés szerint Poincaré, Millerand visszatérése után Génuvába szándékozott utazni. Ezt a tervét azonban utólag elejtette. Barthou kijelentette, hogy Franciaországnak nincs szándékában a konferenciát aláírni. A helyzet kulcsa az oroszoknál van. A memorandum a minimumot tartalmazza, amit Oroszországtól követelhetnek. Oroszország csak igennel, vagy nemmel válaszolhat. Az angol delegáció Barthou beszédét támadásnak minősíti.

A „Chicago Tribune“ írja: Lengyelország és a kisantant értesítette a francia kormányt, hogy aláírásait az orosz memorandumról visszavonják, ha Franciaország nem támogatja Belgiumot. Japán hasonló nyilatkozatot tett. Párisi hivatalos körökből származó értesülés szerint több állam is hajlandó volna aláírni a memorandumot, mert kompromisszumra számítanak.

A belgák hajthatatlanok

Schanzer és Jasper a belga delegáció vezetője megbeszélést folytattak. Schanzer lehetővé akarja tenni, hogy Jasper hozzájáruljon az orosz memorandumhoz. Jaspert azonban pedig nem lehetett meggyőzni. A franciák és belgák nézete az, hogy megvárják az olasz választ és azután döntenek csak az Oroszországgal való további tárgyalásról.

A kisantant Franciaország ellen fordul?

A „Matin“ génuai tudósítója táviratozza: Barrére, a francia delegáció tagja tegnap jelentést küldött Párisba, amelyben hangsúlyozza, hogy Franciaországra hátrány származik abból, hogy a memorandumot nem írta alá. Szükségesnek tartja, hogy Oroszország kérdésében végre hivatalosan határozott nyilatkozatot tegyenek. A kisantant delegációi körében Barrére azt a benyomást szerezte, hogy

ezek az országok elégedetlenek, mert Franciaország a döntő pillanatban elhagyta a csatateret,

holott még Lloyd George haragját is készek voltak Franciaország támo-

gatása érdekében elismerni. A francia kormány állást foglal a problémátikus ötödik szakasz tekintetében, akkor megszűnik minden zavar, ellenkező esetben újabb konfliktusok támadhatnak, amelyeknek az előidézésére egyébként az oroszok keresik az alkalmat.

Uj szövetségeket keres Nagybritannia

Az „Echo de Paris“ írja: Lloyd George az események következtében nagyon elkéseredett s mielőtt Londonba visszatérne, nyilvánosan

át fogja háritani a konferencia kudarcáért a felelősséget az oroszokra és a franciákra.

Franciaországnak nem szabad csodálkozni azon, ha Nagybritannia szövetségeket fog keresni, mivel ez Belgiumot előnyben részesítette. Lloyd George Barthounak új politikát követő törekvését elismerte.

Az általános nézet szerint az orosz kérdést néhány hónap múlva újra tárgyalni kell. Az „Excelsior“ jelentése szerint a kisantant az orosz kérdéssel megoszlik. Egyesek Franciaországgal szolidaritást vállalnak, mások, mint

Románia és Lengyelország számolnak földrajzi helyzetükkel.

Franciaország a pápának Oroszországgal folytatott tárgyalásait meglepetéssel vette tudomásul.

Az utolsó mentési kísérletek

Az olasz delegáció titkára tegnap még azon fáradozott, hogy a génuai konferenciát megmentse. Az orosz delegáció kérte, hogy Oroszországnak egy hárommilliárd aranymárkás kölcsönt folyósítsanak, amely kölcsön ne legyen a parlamenti ratifikálás alá vetve. Az olasz delegáció titkára kijelentette, hogy ha a konferencia nem sikerül, kizárólag az oroszokat terheli érte a felelősség. Lloyd George megbeszélést folytatott Wirth kancellárral és Rathenau külügyminiszterrel német a ügyekről. Wirth kancellárt valószínűleg meg fogják hívni a jóvátételi kérdések tárgyalásához.

Öt hónapra elhalasztották a génuai konferenciát

Az „Echo de Paris“ jelentése szerint a konferenciát kedden néhány hónapra elnapolják. Ezt a hírt határozottabb alakban is jelentik több felől. A bécsi Korrespondenzbüro tudósítója táviratozza Génuából, hogy az angolok megállapodtak az oroszokkal a konferenciának öt hónapra való elhalasztásában. Barthou ma délelőtt Párisba utazott.

Anglia visszavonul az európai politikától

A Lloyd George és Csicserin között lefolyt beszélgetés bővelkedett drámai jelenetekben. Csicserin nyilatkozott kért Lloyd Georgetől az orosz kölcsön ügyében és követelte a kormányhitelt, amely azonban a szövetséges körök mai állítása szerint lehetetlen. Párisi lapjelentések szerint a konferencia mindjában elsekélyesedik. A „Petit Parisien” szerint

Anglia maga fogja javasolni a tárgyalások megszakítását és vissza fog vonulni a kontinens ügyeitől.

A „Matin” szerint Barthou Lloyd Georget elkedvetlenedett hangulatban találta. Lloyd George emlékeztette Barthout, hogy az angolok a háborúban háromnegyedmilió embert vesztek. Kijelentette, hogy az orosz memorandum szövege változtathatatlan.

A konferencia helyzete tényleg nagyon komoly

és az ellenszenv, elkedvetlenedés sokáig akadályt marad a nemzetközi érintkezés felvételére.

Európai konfliktus küszöbén

Londoni jelentés szerint Thomas volt angol miniszter, munkásvezér nagy beszédet mondott egy angliai gyűlésen, amelyben vázolta a világpolitika helyzetét és kiemelte, hogy 1914 óta nem álltak ilyen közel európai konfliktushoz. Génua összeomlással fenyeget, — mondotta Thomas — mert Franciaország militarista politikája megsemmisíti a békés törekvéseket.

Lloyd George interveniál az olasz-jugoszláv konfliktusban

Nincses külügyminiszter Génua-ban meglátogatta Lloyd Georget, aki felajánlotta támogatását az olasz-jugoszláv ellentét kiegyenlítésére. Nincses közölte, hogy információi szerint az olaszok nem akarják kiüríteni a harmadik zónát. Schanzer ezzel szemben közölte Lloyd Georgetal, hogy a dalmáciai zónát feltétlenül kiürítik, Olaszország azonban a Baross-kikötő ügyét okvetlenül rendezni kívánja. Nincses és Lloyd George tárgyalásaival kapcsolatban tegnap a szerb kormány minisztertanácsot tartott, amely után újabb utasításokat küldött Génua-ba. A jugoszláv kormány feltétlenül ragaszkodik a rappalló egyezmény végrehajtásához.

Bratianu pontjai és Lloyd George

A „Daily Telegraph” legutóbbi számában írja, hogy londoni román politikai körök a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak Lloyd Georgenak a román kérdésekkel szemben tanúsított magatartásáról. Bratianu miniszterelnök és a román delegáció többi tagjai a legnagyobb hálával adóznak Lloyd Georgenak, amiért támogatja a román követeléseket Oroszországgal szemben.

Lloyd George volt az első, aki támogatásáról biztosította Bratianut, amikor Bratianu, az oroszoknak átadott memorandum megszerkesztésénél, három pontnak a betoldását kérte. A három pont ez:

- az Oroszországgal szomszédos államokban tilva legyen a bolsevista propaganda,
- a beszarábiai határokat ismerjék el véglegesenek,
- a román aranynak a visszaszolgáltatása.

Mással — fejezi be a „Daily Telegraph” — a román és az angol miniszterelnök között a legteljesebb a harmónia.

Blókkok és külön egyezségek

Londonból jelentik, hogy Litvánia, Észtország és Lettország között egyezmény jött létre gazdasági kapcsolatra vonatkozólag.

Konstantinápolyi hivatalos körökből származó értesülés szerint az olasz-török megegyezés csupán vasut-kikötő építésre és a bányák megmivóltására vonatkozik.

A népszövetség legutolsó ülésének elnöke, Hymans, szeptember 4-ére összehívta a népszövetséget.

Orosz-szerb jegyzékváltás

A konferencia egyik legutóbbi ülésén Csicserin szemrehányást tett a ju-

Lloyd George külön tárgyal Oroszországgal

Az angol sajtóbizottság köréből származó értesülés szerint Lloyd George ragaszkodik az aláíró hatalmaknak május 31-én való összehívására. Angol lapjelentések szerint Chamberlein kijelentette az alsóházban, hogy Anglia nem haladhat együtt Franciaországgal, ha ez a Ruhr-völgy megszállását elhatározza.

Abban az esetben, ha Franciaország nem támogatja Anglia orosz politikáját, Lloyd George a franciák nélkül fog tárgyalni Oroszországgal. Ha Franciaország nem fogadja el május 31-ére a Sanremóban való meg-

Bethlen miniszterelnök Magyarország külpolitikai céljairól

A debreceni beszéd. Jó viszonyt az utódállamokkal. A nemzeti kisebbségekért. Apponyi Bonyhádon

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Budapest, május 9. Bethlen miniszterelnök Debrecenben beszédet tartott. Felszólította a választókat, hogy szavazzanak az egységes párt jelöltjére.

A külpolitikai helyzetről is beszélt. Hangoztatta, hogy az ország politikai és gazdasági fejlődéséért néz. Foglalkozott a leszerelés kérdésével, amely biztosítaná az igazságos békét. Bizonyos, hogy Európa békére áhítozik, mert a győzők is súlyos gazdasági válsággal küzdenek. Génua-ban remény ígérkezett a megegyezésre, de nem az igazság reménységára volt ez. Csupán azoknak a népeknek akarnak igazságot szolgáltatni, amelyek győzők közé tartoznak.

Rámutatott a magyar külpolitika négy kiinduló pontjára. Ezek:

1. A gazdasági függetlenség.
2. A kapcsolat felvétele az utódállamokkal.
3. A jóváételi kérdések tárgyalása és a terhek csökkentése.
4. A nemzetiségi kisebbségeknek védelme a lecsatolt területeken és a csatlakozás a leszerelés politikájához.

A kisebbségi kérdés: európai kérdés. Európa számára mindaddig nem lesz béke, míg a nemzetiségi kisebbségek jogait el nem nyerik. A háború előtt az államok felelősek voltak a területükön élő nemzetiségekért, ma a népszövetség van megbízva a kisebbségek védelmével. Ez az intézmény azonban nem funkcionál.

Gróf Apponyi Albert vasárnap tartotta meg programbeszédét Bonyhádon. Beszédének alapgondolata a legitimizmus, a régi alkotmányossághoz való visszatérés volt. Apponyi szerint csak a régi alkotmányosság alapján létesítendő királyság hozhatja meg Magyarországnak jobb sorsát: a jogbiztonságot, a szabadságjog biztosítását. Apponyi a kereskedelem szabadsága mellett foglalt állást, beszélt a különböző gazdasági kérdésekről, amelyeket összefüggésbe hozott a legitimizmus politikájával.

goszláv delegációnak, hogy Szerbiában a kisebbségek el vannak nyomva. A jugoszláv delegáció ma jegyzéket küldött Csicserinnek, amelyben tiltakoznak a vád ellen és hangsúlyozza, hogy a kisebbségek meg vannak elégedve a szerbiai helyzetükkel.

hívást, akkor Lloyd George szakításnak fogja ezt tekinteni.

Wirth és Rakovszky ukrán-német külön szerződésről tárgyal

Wirth német kancellár és Rakovszky ukrán népbiztos között tárgyalások folynak egy német-ukrán külön szerződésről, mely a két ország közötti kereskedelmi kapcsolatot van hivatva szorosabbá tenni. Tudvalevő, hogy az orosz-német rappalló szerződés az összes oroszországi föderatív államokra vonatkozik, de az nem zárja ki, hogy az egyes államok között külön szerződés jöjjön létre. Az új ukrán-német szerződés koncessziókat tartalmaz az ukrán földalatti termékek kiaknázására.

Antiszemitizmus a francia gyarmatokon

— Párisi levél —

Páris, máj. 2. Kevesen tudják, hogy Észak-Afrikában, Marokkóban, Tuniszbán és Algériában igen nagyszámú zsidóság él. Talán a világ legszebb női és északafrikai zsidó leányok és a zsidóság fájának egyetlen ága sem olyan kiváló etikai, esztétikai és intellektuális szempontból, mint az északafrikai zsidóság. Viszont kevés helyen találni olyan vad és engesztelhetetlen antiszemitizmusra, mint az északafrikai arab-ság körében. Ennek azonban igen sajtószerű oka van, amely lényegesen más, mint a hagyományos antonizmus. A zsidóság Észak-Afrikában valóssággal kiváltságos helyzetet élvez, amit a legutóbbi időkig a franciák hagyományosan ápoltak Észak-Afrikában.

Cremieux francia miniszter iktatta törvénybe ezeltől husz évvel azokat a határozatokat, amelyek az északafrikai zsidóság politikai helyzetét szabályozták. Talán különös jóakarattal kezelte a kérdést, hiszen Cremieux maga is zsidó volt. De a francia politika észszerűsége is azt diktálta, hogy az európai szempontból soha sem kifogásolható zsidóságot támogassa a francia kormány az állandóan renitenskedő és megbízhatatlan arabokkal szemben. A törvény értelmében minden északafrikai zsidó u. n. „indigène naturalisé”, amíg az arab „indigène non naturalisé”, hacsak valamilyen különös okból erre nem méltatják. Viszont a zsidóság mentes a katonai kötelezettség alól, míg az arab katonaköteles. A franciáknak érdekük volt minden áron az arabok között felegyelmelt teremteni, hát inkább a francia hadsereg számára gyümölcsöztették a harcias szenvedélyüket, semhogy a lázadó seikok katonáinak hagyták volna meg őket. A háború alatt azonban gyakran küldték előre a gyarmatkatonaságot és az arabok az északafrikai zsidók előnyös gazdasági helyzetét azáltal akarják magyarázni, hogy a katonai kötelezettség hiánya, továbbá a háború alól való kivonás az oka a zsidóság gyarapodásának és fejlődésének.

Az összes északafrikai képviselők antiszemita programmal kerülnek a parlamentbe. Ez a legszimpatikusabb program Észak-Afrikában, amiért az arab elfelejtik az árnygyölöklét és az alkotmányról is.

Ugy látszik, a zsidókérdés nem a kereszténység ügye és nem sok köze van a libanoni nekigyűrűközéshez.

Dr. Silbermann Jenő

Kupferstein Márton urí szabótermében

elegáns öltönyök és felöltők készülnek jutányos árak mellett. — Francia divatlapok. CLUJ, Strada Memorandului (Unió-utca) Nr. 18.

Harc az orosz petróleum-koncesszióért

Az Uj Kelet munkatársától

Génua, május 8. A mai napon a politikai kérdéseket teljesen háttérbe szorították a gazdasági ügyekről tartott megbeszélések. Legtöbbet foglalkoznak az Oroszország által adandó petróleum-koncessziókkal, amelyről Krasszin az angol érdekeltek előtt úgy nyilatkozott, hogy a bakui és grosny-i petróleum-területek olyan nagyok, hogy lehetetlen azokat egyes társaságoknak kihasználás céljából átadni. A területek ugyanis ezidőszáig jórészt víz alatt állanak, úgy, hogy a baj elbáritását csak egy nagy, egységes tröszt tudná vállalni. Ez az oka annak, hogy a magántulajdonban volt források egyeseknek vissza nem adhatók, mert ez teljes gazdasági anarchiát vonna maga után és az ügy rendezését csak késleltetné. Egyébként a területek nagyobb része már a háború előtt állami tulajdon volt. Fontos tehát, hogy a nyersolajnak ez a fontos centruma ne legyen a versenyzés színhelye, hanem nagy közérdekeket szolgáljon inkább.

Ez a kijelentés a petróleumkoncesszióért valósságot vihart támasztott angol, holland és francia-belga konzorciumok között. Az utolsó napokban Génua-ban váratlanul megjelent Child amerikai követ is; megjelenését összefüggésbe hozták az amerikai trösztöknek a bakui és grosny-i telepekre való igényével.

A „Monde” jelentése szerint a francia kereskedelemügyi minisztérium petróleum osztályának két igazgatója, mind a kettő kiváló európai-hírű szakember, megjelent Génua-ban. Valószínű azonban, hogy elkéstek, mert közben a belgák és franciák hosszas tanácskozásai miatt az oroszok más trösztökkel kezdtek tárgyalni, amelyek a megegyezésre való kilátással kecsegtetik.

A „Corriere della Sera” követeli, hogy az Egyesült-Államokkal együtt nemzetközi konzorcium jöjjön létre az orosz petróleumforrások kiaknázása érdekében.

Washingtoni távirat szerint Harding elnök erőlyes tiltakozást készült intézni Nagybritanniához, ha bebizonysodik, hogy Oroszországgal csakugyan szerződést kötött az ottani petróleumforrások kihasználására. A „New York Herald” párisi lapja arról ad hírt, hogy az amerikai külügyi hivatal eddig nem tudott pontos értesülést szerezni a holland „Royal Dutch” társaság állítólagos koncessziójáról. A külügyi államtitkár utasította a londoni amerikai nagykövetet, járjon utána, vajjon a hír igaz-e és utóbbi esetben adja át a tiltakozó jegyzéket. Az Egyesült-Államok — így szól a tiltakozó jegyzék — nem engedhet meg ilyen szerződést, mert sérti Amerika és a többi államok jogait. Nem mintha ezzel a tiltakozással Franciaországot támogatná, de a nyílt ajtó elvének megsértését látja egy ilyen szerződésben, amely versengés lesz monopólium-szerzésre és az oroszországi természeti kincsek kapzsi kihasználására nyújthat precedenst, közzönséges tőzsdévé változtatva át a génuai konferenciát. Azt hiszik Washingtonban, hogy amennyiben a szerződés csakugyan létrejön, ez jobban mint bármilyen más, felrobbantná a konferenciát. Az amerikai kormány — így végződik a tiltakozás — reméli, hogy a hír nem igaz.

Francia nehéztüzérség Frankfurt előtt?

Berlin, május 9.

A franciák komoly előkészületeket tesznek Németország ellen a május 31-iki dátummal kapcsolatban. Pénteken három üteg messzehordó ágyúval nehéz tüzérséget toltak előre Frankfurt és Darmstadt irányában. Feltehető, hogy ismét Frankfurt és Darmstadtot fogják megszállni, hogy Észak- és Délnémetország között az összeköttetést elvágják.

(*) A Ferenc elkövetett bombam...
 jelenti hivatalos kö...
 pult kerekedett fe...
 hál' istennek, (ezt...
 most már zicherre...
 kétségbejítő volt...
 tól kellett félnie, h...
 merénylő még „hur...
 netések ezek a me...
 arra is képesek, h...
 kat. Az ilyen aláv...
 tenre, se emberre...
 telenek egészen a...
 bányák ők a pesti...
 nem fáj, ha a „de...
 magát. Ettől reszk...
 rendőrség. A kurz...
 ha olyan ügyetlen...
 valant. Már pedig...
 birta volna el a...
 De akinek az iste...
 annak ész is hoz...
 ségnek volt anyi...
 derite a merényl...
 zakodik Most már...
 ezután se fogja ki...
 lőket. Mert (ezt m...
 kommuniké mondj...
 ryonozást vezető...
 fiatlembert állitot...
 ségra, akiket nyon...
 nak. Persze. Azza...
 őket nagyon nyon...
 vettek részt a...
 Bizony: bizakodó...
 felül a pesti rend...
 most már igazán...
 kurzus nyugodt...
 nem fogja kinyo...
 még véletlenségbe...

(*) Amerika Génua-ba. Hetekon...
 azt mondták a...
 nekünk semmi ker...
 csak kiderült, hog...
 keresni valójuk és...
 de nemcsak a di...
 Unió bankárai és...
 az orosz petróleu...
 hát itt nyerni leh...
 dig, csak épen a...
 leumra kockáznal...
 ritkán esik meg. M...
 a nyerő szeriára...
 gadsággal fojtja...
 Valamely francia...
 ötlete: párbeszéd...
 (mondja az anya...
 Egyszer nyer az e...
 szit. — Akkor —...
 csak minden ma...
 Amerika is csak...
 játszik, de akko...
 baakot. Ha a gé...
 piéja még nem...
 petróleumbányákat...
 a gyönyörű té...
 nyeri el.

(*) A zsidók he...
 kormány még job...
 fanatikusan akarja...
 des nem is a poli...
 ügye volna. Hogy...
 ez esetben intra...
 álláspontjánál, ami...
 kozni. Az állam...
 között akadnak oly...
 győzéseknek a z...
 kultuszügyi tanács...
 Barkóczy, az aszt...
 ben, mikor a neol...
 sürgette meg a ha...
 Sulchan Aruc' ala...
 kitűnő tanácsos és...
 győződés festette...
 A román kormá...
 héber nyelv dolgát...
 Arneh alapján áll...
 tők, hanem a szig...
 a héber nyelv...
 héberül tanítani a...
 nem lehet, hát...
 iskola. A héber...
 szeretete valóban...
 is azt szeretnők, h...
 minden átmenet...
 álláspontjára helye...
 lehet. Ez azonban...
 hogy a zsidóság i...

Z orosz leum- sziókért

munkatársától

S. A mai napon a et teljesen háttérbe sági ügyekről tartott tőbbség foglalkoznak al adandó petróleum helyről Krasszin az őtt úgy nyilatkozott, grosny-i petróleum- gyök, hogy lehetetlen ágoknak kihasználás területek ugyanis t viz alatt állanak, elbáritását csak egy szót tudná vállalni. hogy a magántulaj- k egyeseknek vissza ez teljes gazdasági aga után és az ügy sletetné. Egyébként orése már a háboru a volt. Fontos tehát, nak ez a fontos a versenyzés szék- közérdekeket szol-

és a petróleumkon- os vihart támasztott ancia-belga konzor- z utolsó napokban al megjelent Child megjelenését össze- amerikai trösztök- snyi telepekre való

elentése szerint a mügyi minisztérium nak két igazgatója, európai-híri szak- énuában. Valószínű tek, mert közben a hosszas tanácsko- zok más trösztökkel amelyek a meg- ással kecsesgetik.

la Sera" követeli, -Államokkal együtt ium jöjjön létre az rrasók kiaknázása

irat szerint Harding ozást készült intézni a behivósodók, csakugyan szerző- i petróleumforrások Newyork Herald- ed hirt, hogy az ivalat eddig nem esülést szereznü a ch- társaság állító- l. A külügyi állam- londoni amerikai utána, vajjon a hir setben adja át a Az Egyesült-Ál- a tiltakozó jegyzék eg ilyen szerződést, és a többi államok ezzel a tiltakozással mogatná, de a nyilt tését látja egy ilyen y versengés lesz e és az orosz- kincsek kapzsi ki- hat precedenst, kö- változtatva át a t. Azt hiszik Wa- amennyiben a szer- trejön. ez jobban alrobantáná a kon- ai kormány — így s — reméli, hogy

szétüzerség t előtt?

Berlin, május 9.

oly előkészületeket ág ellen a május apesolatban. Pén- messzehordó ágyu- get toltak előre stadt irányában. ismét Frankfurt és megszállni, hogy etorszag között az gják.

PILPUL

(*) A Ferenc József-laktanya ellen elkövetett bombamerénylet ügyében — jelenti hivatalos kommunikéban a buda- pesti főkapitányság — bizakodó han- gulat kerekedett felül. A főkapitányság, hál' istennek, (ezt már én mondom) most már zicherre megy. Mert eddig kétségbejítő volt a helyzete. Eddig at- tól kellett félnie, hogy valamely buta merénylő még hurokra kerülhet. Rette- netesek ezek a merénylők. Olykor még arra is képesek, hogy elárulják magu- kat. Az ilyen alávaló banditák se is- tenre, se emberre nem néznek és sziv- telenek egészen a lábuk hegyéig. Mit bánják ők a pesti rendőrséget. Nekik nem fáj, ha a detektívönök blamája magát. Ettől reszkett a szegény pesti rendőrség. A kurzus még szemem köpi, ha olyan ügyetlen, hogy még kiderít valamit. Már pedig ezt a szegényt nem bírta volna el a pesti rendőrbecsület. De akinek ez isten merényletet ad, ad annak eszt is hozzá. A pesti rendőr- ségnek volt annyi esze, hogy ki ne derítse a merényletet. És most már bi- zakodik. Most már biztosan tudja, hogy ezután se fogja kinyomozni a merény- lőket. Mert (ezt már megint a hivatalos kommuniké mondja nagyboldogan) a nyonozást vezető detektívek tegnap két fiat-lel-bert állítottak elő a főkapitány- ségra, akiket nyomtatékosan gyanusita- nak. Persze. Azzal gyanusítják meg őket nagyon nyomtatékosan, hogy nem vettek részt a bombamerényletben. Bizony: bizakodó hangulat kerekedett felül a pesti rendőrségen. Hát hiszen, most már igazán bizakodhatnak. A kurzus nyugodt lehet. A rendőrség nem fogja kinyomozni a merényletet, még véletlenségből se.

(*) Amerika mégis csak elment Genuába. Heteken keresztül egyre csak azt mondták a diplomaták, nincs ott nekünk semmi keresni valónk. Egyszer csak kiderült, hogy de bizony van ott keresni valójuk és el is mentek oda, de nemcsak a diplomaták, hanem az U. I. bankárai és vállalkozói is. Anglia az orosz petróleummezőre alkudozik, hát itt nyerni lehet valamit. Nem min- dig, csak épen akkor, amikor petró- leumra kockáznak, ami tudvalevőleg ritkán esik meg. Mig az óvatos játékos a nyérő szeriára vár, addig böice hig- gadsággal fojtja le a játékszenvedélyt. Valamely francia vigjátékban van ez az ötletes párbeszéd. „A játék, barátom (mondja az anya) veszedelmes dolog. Egyszer nyer az ember, egyszer veszít.” — Akkor — felel a fiu — majd csak minden másodnap játszom... Amerika is csak minden másodnap játszik, de akkor tutira veszi a bankot. Ha a genuai zöld asztal ár- pupák még nem toltá oda az orosz petróleumbányákat Anglia elé, akkor a gyönyörű tétet még Amerika nyeri el.

(*) A zsidók hebraizálni akarnak, a kormány még jobban akarja. Szinte fanatikusan akarja, mintha a nyelv kér- dés nem is a politika, hanem a vallás ügye volna. Hogy az álláspontja ebben az esetben intranzigensebb a zsidók álláspontjánál, amiatt nem kell osodál- kozni. Az állara eszével gondolkodók között akadnak olyanok, akik más meg- győződéseknak a zelotái. Apponyi hírhedt kultuszgyi tanácsosa, a kongreganista Barkóczy, az asztalt csapkodta dühé- ben, mikor a neológ érdekek védelmét sürgette meg a haladó zsidóság. „Én a Sulchan Aruch alapján állok kiállotta, a kitűnő tanácsos és a legortodoxabb meg- győződés festette zordonra a szavait. A román kormány, úgy látszik, a héber nyelv dolgában szintén a Sulchan Aruch alapján áll. És nem is a könnyít- tők, hanem a szigorítók oldalán harcol a héber nyelv érdekében. Tessék héberül tanítani a zsidó iskolákban. Ha nem lehet, hát akkor ne is legyen iskola. A héber nyelvnek ez a nagy szeretete valóban megható. Mi magunk is azt szeretnők, ha az erdélyi zsidóság minden átmenet nélkül a kormány álláspontjára helyezkedhetnék. De nem lehet. Ez azonban még nem azt jelenti, hogy a zsidóság idegen kultúra szol-

gálatába akarja állítani a zsidó iskolát, hanem csak azt, hogy zsidó ésszel gondolkodik és a nyelvről még ma is az az itélete, ami régen volt, sok száz évvel ezelőtt, aminek az emlékezete a következő talmudi anekdotában öröklö- dött át az u. ókorra. Azt mondja a rabbi a szolgájának: ünnepem van ma és valami nagyon jót kívánok az asztalomra. Menj a piacra és abból vásároljál, ami a leg- jobb. A szolga borjonyelvet hozott. Másnap azt mondja a rabbi: tegnap tékoztunk, ma szerényebbek leszünk. Ami csak a leghitványabb, azt vásárolj meg a mai ebédre. A szolga megint nyelvet hozott. A rabbi csodálkozott.

Milyen lesz az új alkotmány

Egy liberális politikus nyilatkozata

— Az Uj Kelet bukaresti mnnkatársától —

A parlament következő ülészakán kerül tárgyalásra Nagyrománia alkotmánya, az új alkotmány, amely már a csatolt területekkel is számol és amely a legnagyobb és a legelha- tározóbb lépés lesz az egyesítés felé. Az alkotmány előkészítésére tudvalevőleg a parlament két: bizott- ságot jelölt ki, egyet a képviselőház, egyet pedig a szenátus részéről. A képviselőház bizottságában a ma- gyarság is képviselve van Bernády György által, a bizottságokban a parlamenti kisebbségek részé- ről a zsidók és szászok megbízottai is helyet foglalnak, azonkívül a besz- arábiai parasztpárt, a bukovinai egyesülés pártja. Az ellenzéki pártok közül egyedül csak a demokraták nem utasították vissza a bizottságban való részvételüket.

Eddig az új alkotmány problémá- jával csak az erdélyi nemzeti párt és a parasztpárt foglalkoztak beha- tóbban. A liberális párton kívül ez a két párt tette közé alkotmányter- vezetét. A többi pártok csak egy- szerű pontozatokban ismertették ki- vánásaikat az új alkotmányra vo- natkozóan, részletes, vagy akár tel- jes alkotmánytervezetet nem hoztak nyilvánosságra.

Az alkotmány előkészítésével fog- lalkozó bizottságok az eredeti tervek szerint még május hó folyamán fog- nak összeülni. A megállapított mun- ka-program szerint mindegyik bizott- ság a minisztériumok részéről ki- küldött, de csak tanácskozási joggal bíró szakértők bevonásával külön külön fog tárgyalni. Az első közös ülés után, amilyen részletes munka- programot dolgoznak ki, pontonként tárgyalás alá veszik az alkotmány- tervezetet és azt a részt, amelyet az egyik bizottság már letárgyalt jóvá- hagyás végett átküldik a másiknak.

Az alkotmányelőkészítő bizottsá- gok munkájára vonatkozólag kérdést intéztünk egy liberális politikushoz, aki a következő felvilágosításokat adta:

Bratianu az alkotmányozó bizottság élén

— Tudomásom szerint az alkotmá- nyozó bizottság munkája addig nem kezdődik meg, amíg Bratianu miniszter- elnök nem érkezik vissza Genuából. Személyes jelenléte feltétlenül szük- ség van, eredményes munkát csak akkor végezhetnek, ha az ő irányítása alatt történik, mert hiszen az egész munka és az alkotmány alapját az az alkot- mánytervezet alkotja, amelyet a liberá- lis párt erre a célra alakult bizottsága már régebben kidolgozott.

— Félreértések elkerülésére ki kell jelentenem, hogy a liberális párt alkot- mánytervezete nem alapja lesz az új alkotmánynak, mint azt sokan hiszik, ha- nem csak irányítól fog szolgálni a bi- zottságoknak, munkájuk elvégzésénél. Az alkotmánytervezet nagy figyelmet fordít a nemzeti kisebbségek kérdésé- nek elintézésére és minden alkalommal azon van, hogy ezekkel érdekeit a ro- mán nemzet érdekeivel a legteljesebb összhangba hozza. Természetesen az alkotmánytervezetnek erre vonatkozó pontjai mindenben fedik a békeszerző- gesnek kikötéseit. Az alkotmány el fogja ismerni a nemzetiségek kulturális és

Ha jól kér, nyelvet kap, ha rosszat és olosót, akkor is azt. Bolond dolog ez. A szolga csak mosolygott, mint egy böice: Uram, józan dolog az, amit cselekedtem Mert olyan a nyelv, hogy ha jó, akkor nagyon jó, de ha hitvány, nincs annál hitványabb az egész világon. Hát csak legyen türelemmel a kultuskormány. Ha majd eljön a zsidó önérzet és a zsidó lehetőségek nagy ünnepe, mi magunk fogjuk akkor követelni a héber nyelvet, mint a világon a legjobbat. Egyelőre azonban szerényeknek kell lennünk és meg kell elégednünk olyan nyelvvvel, amelyet könnyebben szerezhetünk meg.

politikai jogait, azt a jogát, hogy az elemi tanítást saját nyelvükön végezzék, az állam elismeri azt a kötelezettséget, hogy ahol nemzeti kisebbségek nagyobb számban, bizonyos percentes hányad- ban vannak, ott számukra állami isko- lákat kell felállítani.

A nemzeti kisebbségek védelme

— Az alkotmánytervezet részletes pontozatokat tartalmaz a nemzeti ki- sebbségek kulturális jogainak megvéde- séről, szabadságuk és vallásuk gyakor- latának tiszteletben tartásáról. Ugyan- csak ezek a pontok gondoskodnak ar- ról, hogy a szenátusban a nemzeti ki- sebbségek egyházainak is meg legyen a kellő képviselőik.

— Egyike a legfontosabb intézkedé- seknek, amelyek az új alkotmány sar- kalatos tételeit fogják alkotni, a szená- tus átszervezése. A szenátus mai össze- tétele a régi alkotmányon alapszik. Nagy részben elavult és nem felel meg többé az újabb idők követelményeinek. Azt hisszük, hogy az a tervezet, ami majd a bizottságok elé kerül, nemcsak ki fogja elégíteni az ellenzék és a ki- sebbségek képviselőit is, hanem olyan modern intézkedéseket tartalmaz, hogy egyetlen országnak sem lesz olyan ha- ladó felsőháza, mint épen Romániának.

Iparosok és kereskedők a szenátusban

— A szenátusban helyet fognak kapni az ipar, kereskedelem, a földmí- velés kimagasló alakjai és különböző szervezeteik megbízottai. Gondoskodás történik arról, hogy a munkásság ké- pviselői is helyet kapjanak a felsőház- ban. Terve van véve az is, hogy fran- cia mintára a szenátusba megbíottat küldjenek a megyék és bizonyos váro- sok is.

Ellenőrizni fogják a közhivatalnokokat

— Lényeges pontjai lesznek az új alkotmányának azok, amelyek lehetővé teszik a közhivatalnokok működésének legmesszebbmenő ellenőrzését. Az ellen- őrzés alól az állam egyetlen, bármilyen magas állásban levő funkcionáriusa sem vonhatja ki magát. Meg lesz alapítva a közhivatalnokok személyes felelőssége és azok a módok, amelyek mellett bármikor, bármilyen irányú működése miatt felelősségre lesz vonható. Külön intézkedéseket fog tartalmazni az új alkotmány arra vonatkozóan, hogy az állami pénzeket még a költségvetés ke- retein belül is milyen korlátozásokkal szabad felhasználni. Az erről szóló paragrafusok alapját az olasz törvények bizonyos rendelkezései képezik. Az ál- lami számvitel ezzel kapcsolatosan új és az eddiginél sokkal szigorúbb ellen- őrzés alá kerül.

A hivatalnokok jogai

— Természetes, hogy az államhiva- talnokok felelősségének megállapításával együttesen szabályozni kell nemcsak az állammal való viszonyukat, hanem hely- zetüket és jogaikat is. A liberális párt alkotmánytervezete erre vonatkozóan is tartalmaz intézkedéseket, de hogy ezek milyen mértékben kerülnek be az új alkotmányba, az tisztára az alkotmány- előkészítő bizottságtól függ.

— Az új alkotmány széleskörű in- tézkedéseket tartalmaz a politikai kér-

déseken kívül a gazdasági kérdések pontos és részlete- szabályozására is. Itt is a különböző államok alkotmá- nyainak legalényesebb és legmodernebb intézkedéseit vettük alapul. Nincsen kétség aziránt, hogy Románia új alkot- mánya remesak egyike lesz a legérde- kesebbeknek, hanem egyuttal a legmo- dernebbeknek mindazok közül, amelye- ket a háboru után bármely országban megalkottak.

Angol lap a román agrárreformról

— Az Uj Kelet bertini munkatársától —

Ha más gyümölese nem is volt a háborunak, de annyit legalább ered- ményezett, hogy Nyugateurópa ér- deklődni kezd a lenézett, lesajnált Kelet iránt. Egyre másra jelennek meg a párisi és londoni lapokban kiküldött és „alkalmi“ tudósítók je- lentései az újabb államok helyzetéről. Legutóbb a „Morning Post“ egyik alkalmi tudósítója küldött igen figye- lemreméltó cikket a román agrárre- formról. A cikket Kolozsvárról kel- tezték (Kolozsvár Transylvania) és a magyar városnéven kívül a legérde- kesebb benne, hogy itt a különben felületes angol zsurnalisztika kivétel- képen pontos információkat talál ki olvasóközönségének.

A cikkirő hosszasan foglalkozik a különböző országgrészek speciális helyzetével, ismerteti a regátbeli földviszonyokat, kitér a beszarábiai bolsevik befolyásra és főképen az erdélyi földkérdést igyekszik tisztá- zni. Leírja, hogy a különböző or- szággrészek mindegyikében más-más szempontok irányították a reformok tervezőt: máskép indult meg az új földpolitika Beszarábiában, ahol a de facto megtörtént földosztást nem lehetett egy kormányrendelettel eltö- rlni, más helyzete lehet a regátnak, ahol a kérdésnek nagy multja van és legnehezebb Erdély sorsa, ahol a föld nagyobb része a magyar mag- nások kezén van.

A lap — ugylátszik, arisztokrata körök információja után — ismer- teti a földbirókosok álláspontját, akik sérelmesnek tartják az agrár- reform tervbevett megoldását és nemzetiségellenes tendenciát látnak a földosztás erdélyi végrehajtásában. Ezt a véleményüket — írja a „Mor- ning Post“ — azzal igazolják, hogy Oromániában kétannyi földet hagy- tak a birtokos kezén, mint az erdélyi területen. Viszont a román álláspont arra támaszkodik, hogy a regában kevesebb a földigénylő és jobb minő- ségű föld kerül szétosztásra.

Az angol lap mindenesetre meg- jegyzi, hogy nem méltányos pénz- ügyi politika az, amely a királyság- beli birtokosokat lei-jel, az erdélyie- ket pedig koronával kárpótolja. „Ilyenformán“ — mondja a „Mor- ning Post“ — az erdélyi földreform részleges elközbást jelent a tervbe- vett kárpótló kisajátítás helyett.

A lap tudósítója ezzel fejezi be cikkét: „Minthogy az antant hatal- mak a trianoni béke értelmében nem- csak az utódállamok szerzett jogai- ért, hanem a nemzeti kisebbségek jogaiért is felelős k, remélhetjük, hogy utóbbiak érdekében ép oly pár- tatlanul fognak eljárni, mint ahogy az előbbieik érdekében szoktak köz- benjárni.“

F. I.

— Közvetlen hajójárat Rio de Janeiro és Galatz között. Bukarest- ből jelentik: A brazíliai kormány jegyzéket intézett a román kormány- hoz, melyben azon óhajának ad ki- fejezést, hogy szeretné, ha a két or- szág közötti gazdasági kapcsolatot kimélyítenék. E célból elhatározta, hogy Rio de Janeiro és Galatz kö- zött közvetlen hajójáratot létesít, hogy így a kereskedelmi és gazdasági for- galmat a két ország között megélén- kítsék.

HIREK

Ifju Kelet

Morris Rosenfeld örökség versével „A zsidó május”-sal az élén köszöntött be olvasótáborához az Ifju Kelet harmadik száma. A legújabb Ifju Kelet gazdag és változatos tartalma még az első két számnál is közelebb férkőzik a zsidó ifjuság fogékony lelkéhez, amely legjobb barátját, játszópajtását és tanítómesterét találta meg az egyre erősödő Ifju Keletben. Ujvári László érdekes és tanulságos riportja a cukorkagyártásról éppoly kedves olvasmány lesz az Ifju Kelet olvasóinak, mint Ardos Frigyesnek a fadaragásról írt szakszerű cikke, mellyel a zsidó ifuságot közügyességi munkákra kívánja serkenteni, míg Bath Haavoda a korai növények kezelési módjának ismertetésével kedveskedik az Ifju Keletet szerető kertészeknek. Ardos Ferenc azt bizonyítja be, hogy kitartással hogyan készíthetünk tizedes-mérleget néhány deszkadarabból és acélosavarral. Az eddig felsoroltak a munka írásai. Az irodalmi részben Zangwill Izrael egyik legbájosabb gyermeknovelláját, „Meggazdát a szombatot” közli az Ifju Kelet. Deszberg Simon újabb részleteket közöl kedves diáktörténetéből, a hatodik bé ünnepségeiről. Ben Athid az erecszraeli diákirándulás további sorsát írja meg. Szólócsész álnév alatt bájos, kétfelvonásos diájközlést írt „Csingilingi” címmel az Ifju Kelet egyik munkatársa. Sas László a zsidó író kétféleségét fejtegeti pszichológiai alapon. Bialik, Neményi Endre versei, dr. Rác Miksa cikke [az influenzáról, Havas József színes írása a budapesti zsidó cserkészetről, józsi diákadomák, humoros írások, ismeretterjesztő apróságok, bélyegrovat teszi változatossá az Ifju Kelet legújabb számát. A „Bontakozó szárnyak” című új rovatban az Ifju Kelet jövő irógárdáját készíti elő. Ezenkívül a rendes naptári rész, emléknapi, tanulságos mesék szereznek néhány kellemes és hasznosan eltöltött órát az Ifju Kelet olvasóinak.

Károly trónörökös hazakerék. Bukarestből jelentik: Károly trónörökös és családja — mint a Rador jelenti — holnap érkezik vissza Bukarestbe, ahonnan egyenesen Sinaiaiba utaznak.

Mosoiu tábornok elutazott Erdélyből. Bukarestből jelentik, hogy Mosoiu tábornok közlekedésügyi miniszter Erdélyből tegnap a fővárosba érkezett.

Az éhező Csernichowskyért. Odessza jelentés alapján megírta az Uj Kelet, hogy Saul Csernichowsky, a világhírű héber költő és családja éheznek. Egyben gyűjtést indítottunk ötszáz leivel, hogy a nyomorgó poeta rettenetes helyzetén segíthessünk. Felhívásunk, amelyet az erdélyi zsidóság szívéhez intéztünk, elsősorban az ifjuság körében talált a megértés visszhangjára. A kolozsvári sómérsapatok először önmagukat adóztatták meg a héber kultúráért, most pedig a városban is gyűjtjenek. Első kimutatásunk a következő:

a cserkészek gyűjtése	215 lei
eddig befolyt	500 "
összesen	715 lei

Tífuszjárvány Désen. Désről jelentik: Egy Kodor-utcai kutnak fertőzött vizétől a város legsűrűbben lakott részében tífusz-betegség pusztít. Dr. Bessenszky városi tisztifőorvos erőlyesen hozzáfogott az összes betegek kipuhatolásához. Házról-házra járva sikerült megállapítania, hogy eddig harmincan betegedtek meg, köztük többen életveszélyes magas lázban fekszenek. A főorvos az egész városrészben a legszigorubb egészségügyi rendszabályokat léptette életbe a járvány lokalizálására.

A kormány cáfolja a háborus híreket. Bukarestből jelentik, hogy a belügyminisztérium alábbi kommunikét adta ki: A kormány teljes egészében megcáfolja azokat a híreket, amelyek szerint a szovjetsergek a Dnyeszter

partja ellen támadást intéztek volna. Egy tizenhat főből álló bandának Ataki mellett május 4 én történt próbálkozását kivéve, az elmúlt három héten az orosz határon semmiféle incidens nem fordult elő.

Vintila Bratianu beszarábiai utja. Bukarestből jelentik, hogy Bratianu Vintila pénzügyminiszter Beszarábiába utazik, ahol megtekinti és felülvizsgálja a pénzügyi szervezeteket. Együttal megkísérli, hogy közel-déset hozzon létre Inculetz és Cuhureasu között.

A kommunisták pere. Bukarestből jelentik: A kommunista per tegnapi tárgyalásán kihallgatták Fagure Emil újságíró, a „Lupta” főszerkesztőjét. Tanuvallomásában kifejtette, hogy tud azokról a tárgyalásokról, amelyek a szocialista párt vezetői az Averescu kormánnyal folytattak a moszkvai vizum ügyében. Az elmúlt évi kommunista kongresszus teljesen nyilvános volt, a sajtó képviselői is megjelentek és részletes tudósításokat hoztak. A szocialista pártok mindig a titkos tevékenység és a merényletek ellen foglaltak állást. Dabrogeanu Gherearól, aki oly kitűnő nevelésben részesült, nem is lehet feltételezni, hogy részese lehetne egy merényletnek.

A szerb sajtó a politikai menekültek ellen. A belgrádi „Novoski” és „Novi Lia” heves támadást intéztek az ország területén élő politikai menekültek ellen, akik között Wrangel, Zanella, Károlyi Mihály és Linder Béla szerepelnek. Az említett lapok óva intik a kormányt, hogy a politikai emigránsok kalandorpolitikáját támogatásban részesítse.

Készülődés a lengyel választásokra. Varsóból jelentik: Lengyelország belpolitikáját jelenleg a választások foglalkoztatják. Különösen két párt között dúl nagy küzdelem, a reakciós és antiszemita Vitos-párt és a radikális Stapinszky-párt között. Mindkét párt választási eszközül használja föl a zsidókat és egymás szeméreményjék a velük való barátkozást. Vitos azzal vádolja Stapinszkyt, hogy a zsidókkal szövetségbe lépve bolsevizmust hoz az országra, Stapinszky viszont azt veti Vitos szemére, hogy választását zsidó tőke finanszírozza. Az eredmény a zsidóknak alighanem mindegy lesz. Amíg a választások tartanak, hizelegnek nekik, minden jót ígérnek, de mi-helyt befejeződtek, elfeledkeznek róluk. Aki segítségükkel győz majd, bizonyára nem fog sietni az ellenszolgáltatással, aki viszont kibukik, antiszemita lesz.

Amerika zsidósága tiltakozik a magyar kormány postapolitikája ellen. Ismeretes, hogy a magyar kormány rendeletére megszüntették a héber és jiddis levelek postai felvételét és továbbítását. Ez az elfojt intézkedés óriási felháborodást keltett Amerikában és arra bírta az amerikai zsidó szervezetek kongresszusát, hogy Széchenyi László gróf magyar követ előtt heves tiltakozását fejezze ki. De nemcsak a zsidóság jelentette be tiltakozását, hanem maga az Unió kormánya is, mégpedig nem jegyzék, de megtorlás formájában. Newyorkból érkező jelentések szerint ugyanis a magyar posta korlátozó intézkedésére hasonló intézkedéssel felelt az amerikai posta-adminisztráció. Az igazgatóság utasította Amerika összes

postahivatalait, hogy a magyar rendelet visszavonásáig zsidónyelvű iratokat ne továbbítson Magyarországra felé.

Helyicsoport alakulás Zilahon. A Zsidó Nemzeti Szövetség helyicsoportja vasárnap, május 14-én alakult meg Zilahon. Az előkészítő bizottság, melynek munkájában résztvesz Zilah város zsidóságának színe-java, nagy tevékenységet fejt ki, hogy az alakuló gyűlés minél imponzansabb legyen. A Zsidó Nemzeti Szövetség központját az alakuló gyűlésen dr. Fürst Oszkár, az Ifju Kelet szerkesztője képviseli.

Károlyi Mihályt kémkedéssel vádolják. Budapestről jelentik: Gróf Károlyi Mihály birtokainak elkobzását tárgyaló ülésen az ügyész Károlyit kémkedéssel vádolta, mert Károlyi összeköttetésben állott Magyarországon ellenfeleivel. Ennek alapján az ügyész kéri a birtokok elkobzását.

Leszakadt vasúti hid. Lafayeteből jelentik, hogy a pisai állomáson a vasúti hid leszakadt az átrobogó vonat alatt. A mozdonyon és az első két kocsin kívül a többi belezuhant a hid alatt levő csatornába, mintegy tíz méter mélységbe. A szerencsétlenségnek sok halott és sebesült áldozata van.

„Vaterland” sorsa. Megirtuk, hogy a német kereskedelmi flotta egyik leghatalmasabb hajóalkotása, a „Vaterland” az Egyesült-Államok tulajdonába jutott és a „Leviathan” nevet kapta. A hajót azonban átadás előtt a német hajósok üzemképtelenné tették. Azóta a „Leviathan” összeroncsolt gépeivel ott vesztegelt valamelyik amerikai kikötőben. A hajómérnökök végre elhatározták, hogy petróleumfűtésre átkonstruálják a hajó-óriást. Az átalakítási munka javában folyik már és a „Leviathan” 1923 ban ismét üzemképes lesz. Első osztálya 973, második osztálya 552, harmadik osztálya 930 utast fogadhat be.

A német császár becsületsértési pere. Berlinből jelentik: Az egykori császár fölhatalmazta itt élő jogtanácsost, hogy Karl Steinheim író ellen tegye meg haladéktalanul becsületsértés miatt a bünvádi följelentést. A per tárgya egy „Libussa” című könyv satirikus tartalma, amit a volt császár magára nézve sértőnek tart. Libussa egy paripa neve, amelyet az orosz cár annakidején a walesi hercegnek ajándékozott, aki később nagybátyját, II. Vilmost örvendeztette meg az élő ajándékkal. Libussa évekig kedvence háts lova volt az ex-császárnak. Az író elmondja a lovat ennek a különböző udvaroknál tapasztalt élményeit, nem ritkán a német császár bogaras dolgai kigunyolásával. A könyv satirikus, fölényes hangja annyira felháborította a volt császárt hollandi nyugalomban, hogy sajtóperre határozta magát.

55570 telefonbeszélgetés. Genuából jelentik: Egy legutóbb összeállított statisztika szerint április 10—30 között 55570 háromperces egységű telefonbeszélgetés történt Genuából. Ebből 78 esik a londoni vonalra, 431 Ausztriára, 2089 Franciaországra, 2960 Németországra, 85 Belgiumra, 2766 Svájcra és 47160 Olaszország különböző városaira.

Értesüléseink szerint a világhírű „BATA” csehszlovákiai cipőgyárak helyi fióklerekében, dacára a lei alacsony kursusára, cipőárait tetemesen leszállította. Főtér 9.

Doktoravatás. Pénteken avatták a cluji egyetem aulájában az orvostudományok doktorává Stössel Margitot.

Nem adnak gabonakivitelit permiszeket. Bukarestből jelentik: Ma délelőtt minisztertanács volt, amelyen foglalkoztak azokkal az intézkedésekkel, amelyeket haladéktalanul foganatosítani kell a gabonakivitel és a kontingentálás körüli visszaélések megakadályozása érdekében, melyek az utóbbi időben igen nagy mérvet öltöttek. Ezen okból már két napja beszüntették a gabonapermiszek kiadását. A minisztertanács elhatározta, hogy egyelőre nem adnak ki gabonakivitelit engedélyt, míg a gazdasági bizottság nem állapítja meg a feltételeket. A minisztertanács majd nagy vonásokban megállapítja, a gazdasági bizottság pedig végleg szabályozni fogja ezt a kérdést.

Véres csatározások Ulsterben. Londonból jelentik: Ulster különböző vidékeiről érkező hírek szerint több helyen véres csatározások folytak.

A sékel ára az egyes országokban az 5682. évre

Az Uj Kelet tudósítójától

A karlsbadi XII. világtanulmányos tárgyalásainak egyik legfontosabb és legüzetesebben megvitatott része a cionista világszervezet évi költségvetésének megállapítása és a költségvetési fedezet biztosítása volt. A világszervezet költségvetési fedezetének alapjául, a kongresszus, mint mindig, ugy most is kiavandó és az egyes országok zsidósága által beszolgáltatandó sékeladót vette. A sékelekből kell fedezni a világszervezetnek, a szervezeti adminisztráció mellett, az összes zsidó kulturális és politikai természetű kiadásokat: a palesztinai zsidó iskolák fentartását, zsidó nemzeti intézmények támogatását, a szükséges politikai akciók költségeit stb. stb. A palesztinai zsidó nemzeti otthon megvalósulása azonban annyira megnövelte a költségvetést, hogy az elmúlt esztendő sékelösszege kevésnek bizonyult a világszervezet kiadásainak fedezésére. Szükségesnek mutatkozott a sékel értékösszegét az egyes országok pénznevei szerint újra megállapítani. A világtanulmányos az egyes országok zsidóságának kiküldöttei valósággal versenyeztek egymással a terhek vállalásában — és a legtöbb ország részére már Karlsbadban állapították meg a sékel árát. A romániai és a csatolt országok sékelét csak későbbben, az A. C. bécsi ülésén állapította meg a világszervezet vezetősége, az egyes országok részéről vezetőségének bevonásával. A sékel értékösszege az egyes országok és pénznevek szerint következőképpen változik:

Amerikában egy sékel 1 dollár, Argentínában 15 peso, Ausztráliában 2 shilling 6 peni, Ausztriában 200 korona, Belgiumban 5 frank, Beszarábiában 20 lei, Braziliában 3 mileras, Bukovinában 20 lei, Bulgáriában 15 leva, Kanadában 1 dollár, Kínában 1 dollár, Chilében 3 peso, Csehszlovákiában 10 cseh korona, Danzigban 25 német márka, Dániában 250 dán korona, Egyiptomban 10 piaster, Angliában 2 shilling 6 peni, Eszlandban 25 német márka, Finnlandban 15 finn márka, Fiumében 5 lira, Franciaországban 5 frank, Galiciában 150 lengyel márka, Németországban 25 márka, Görögországban 5 drachma, Hollandiában 1:50 holland forint, Magyarországon 50 korona, Indiában 2 rupees, Itáliában 10 lira, Japánban 1 yen, Jugoszláviában 10 dinar, Lettországon 25 lett rubel, Litvániában (Kovno) 25 német márka, Litvániában (Vilna) 150 lengyel márka, Mezopotámiában 2 shilling 6 peni, Marokkóban (francia) 5 frank, Marokkóban (spanyol) 3:50 peso, Norvégiában 3 norvég kor., Palesztinában 5 piaster, Perziában 5 frank, Lengyelországban 150 lengyel márka, Portugáliában 5 esou, Romániában 20 lei, Oroszországban 40 aranykocok, Sziberiaiban 1 yen, Dél-Afrikaiban 2 shilling 6 peni, Spanyolországban 3:50 peso, Straits, Settlement (angol gyarmatok) 1 dollár, Svájc 2:50 frank, Svédország 2 svéd korona, Erdélyben 20 lei, Tunisban 5 frank, Törökországban 30 piaster, Uruguayban 0:75 dollár.

Ezer p... Oroszo

A szovjetde... testét kér Gé... ért ves

Az Uj K... Genua, május gáció tudvalevő telt azokért a lyeket az oro emberben és ar radalmi csapá ben a vesztése oroszokat ért k a zsidókat ért k laltatnak. A s szerint Kiew k radalmi csapata száz pogromot mészárlásoknak százezer ember nek legnagyobb és gyermek v elégetettek és é kétszázezerre m sok huszán is át a pogrom b forradalmi horó tén alig van z alább három p át. Összesen m dult a legutóbb asszonyokat a gyalázták. Zsid és temették el találtak hullák lába vagy keze séget egyszerű színéről. Ezek „Idgeskon” fele negyven ezer g szüleit és még két: apjukat, v

Emberileg ért országától gát egyesületek is a rettenetes hi példálul Párisbó Israelite Unive impozáns ment francia franko hogy az ot'ani hitse. Egy mási can Relief Ad álló bizottságot Odesszában, ak adományokért be és elosztja az a levél, ame Allianeshoz in huszonöt ezer

Három Irtá

A rablók h utolsó fiókja fe tek a fiók mély zsákot.

A gazdag a fölbredt magá den tagja reszk gal villámot sz takozón föleml

— Zsiványo nyuljatok! Am a má forró, gözölgő v gastán mellél szívébe eresztet végigfolyt a ba

Az öreg öss dig abban a hi nagy kincsre le tották a barna Megdöbönt Sem ezüst n arany, sem él Semmi, aminek a földön. Homo föld homokja, feje alá helye Ezt akarta a g kezektől megm tette r...

A bolygó l föld vértatott k rőknit föl vitt a jába.

Az égiek az fogadták.

Amikor az

Megjelent

az új lakbérleti törvény

Lakók, háztulajdonosok és könyvkereskedők figyelmébe!

Bizományosoknak, könyvkereskedőknek magas jutalék

Megrendelhető: a Fraternitas nyomdai vállalatnál, Cluj, str. Baron L. Pop 10 — Friedmann hírlap-irodánál Cluj, Piața Unirei és az Uj Kelet kiadóhivatalában.

! Megrendelhető stánvéttel is! !

Ára 6 lei.

Minden tőzsdében kapható!

Ezer pogrom volt Oroszországban

A szovjetdelegáció kártérítést kér Génuától a zsidókat ért veszteségeikért

Az Uj Kelet tudósítójától

Génu, május 9. Az orosz delegáció tudvalevőleg kártérítést követelt azokért a veszteségeikért, amelyeket az orosz szovjetköztestársaság emberben és anyagban az ellenforradalmi csapatoktól szenvedett. Ezekben a veszteségekben nemcsak az oroszokat ért kár van benne, hanem a zsidókat ért csapások is benne foglaltatnak. A szovjetdelegáció tagjai szerint Kiew környékén az ellenforradalmi csapatok több mint háromszáz pogromot rendeztek. Ezeknek a mázslárlásoknak összesen mintegy ötszáz ezer ember áldozata van, akiknek legnagyobb része agy, asszony és gyermek volt. A meggyilkoltak, elégettek és élőn eltemetettek száma kétszáz ezerre megy fel. Egyes városok huszán is többször szenvedtek át a pogrom borzalmaival. Az ellenforradalmi hordák működési területén alig van zsidó ember, aki legálább három pogromot nem élt volna át. Összesen mintegy ezer pogrom dult a legutóbbi Oroszországban. Az asszonyokat a legtöbb helyen meggyalázták. Zsidók százeit égették el és temették el elevenen. Százzámra találtak hullákat, amelyeknek feje, lába vagy keze hiányzott. Sok községet egyszerűen elörltek a föld színéről. Ezekért az adatokért az „Idgeston” felel. Körülbelül harmincegyezer gyermek vesztette el szüleit és még többen azoknak egyikét: apjukat, vagy anyjukat.

Emberileg érthetődik, hogy az Oroszországtól a gravolabb eső zsidó segítő egyesületek is megmozdultak ezekre a rettenetes hírekre és, mint most például Párisból jelentik, az Alliance Israélite Universelle indított újabban impozáns mentőakciót. Huszonegyezer francia frankot utalt át Odesszába, hogy az ottani zsidók éhínségét enyhítse. Egy másik egyesület, az American Relief Administration zsidókból álló bizottságot szervezett ugyancsak Odesszában, amely az érkező pénzügyi veszteségekért élelmiszert vásárol be és elosztja a nép között. Megható az a levél, amelyet ez a bizottság az Alliancehoz intézett és amelyben a huszonegyezer frankot megköszöni.

„A sok ezer éhező zsidógyermek nevében, kérjük, fogadják szívünk legmélyéről jövő halálunkat. A pénzt, amit küldtek, élelmiszert vásároltunk és sikerült sok családot megmenteni az éhhaláltól. Gyermekkönyhakat állítottunk fel, ahova százzámra se reglenek ennivalóért a leszállított sápadt csemeték. Hisszük, nem fogják

rossz néven venni, ha támogatásuk rendszeresítését kérjük, mert a gyermekeknek minden nap enniük kell, a táplálkozásban nem lehet kihagyásokat csinálni. Odessza lakosságának hetvenöt százaléka éhezik és ha a szükséges élelmiszerekkel el nem látjuk őket, aratásig menthetetlenül elpusztulnak.

Glasner Móse Marosvásárhelyen

— Az Uj Kelet munkatársától —

Mindössze néhány hónappal ezelőtt alakult meg a marosvásárhelyi Mizrahi-csoport, amely Marosvásárhely már meglevő zsidó egyesületeivel együtt haladva, lankadatlan munkásságot fejt ki a zsidó regeneráció szolgálatában. Az új egyesület napról-napra erősödött, úgyannyira, hogy alig három hónapi működés után szép eredményekkel állhatott ki a nyilvánosság elé. A csoport vezetősége nagy gyűlés keretében gondolta legalkalmasabbnak bizonyítékát adni annak, hogy az egyesület az egészséges fejlődés útján halad. A május hetedikén összehívott népgyűlésen való megjelenésre a vezetőségnek sikerült Glasner Móse volt kolozsvári főrabbit is megnyerni.

A fogadtatás

Vasárnap délelőtt tizenegy órakor érkezett autóján Glasner főrabbi Marosvásárhelyre. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség helyi csoportja, a Mizrahi, Debora, Ezra és Barisszia vezetősége, valamint Marosvásárhely zsidó társadalmának színe jára elébe ment a város határáig és ott fogadta. Czitrom Jakab és Wolster Kálmán a Mizrahi és a helyi csoport nevében üdvözölték. Glasner főrabbi rövid beszédében köszöntö meg a vásárhelyiek ragaszkodását. Ezután a menet megindult a város felé. A főrabbi autóját hosszú kocsisor követte a főtérig, ahol nagy és lelkes tömeg várta a bevonulókat.

Délután három órakor kezdődött meg a gyűlés. A Kulturpalota kisterme zsúfolásig megtelt. A meetinget Czitrom Jakab nyitotta meg a zsidó szolidaritásról tartott tartalmas beszédével. Utána dr. Klein Miksa, az E. Zs. N. Sz. alelnöke tolmácsolta a marosvásárhelyi zsidóságának a Szövetség üdvözlését, majd rövid bevezető előadásban a zsidóság céljairól és kötelességeiről beszélt.

Glasner beszélt

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után Glasner Móse emelkedett szólásra.

A hatalmas taps és heddad-kiáltás miatt csak pár perc múlva kezdhetette meg beszédét.

— Önök minden biznnyal sokat várnak tőlem, — mondotta az ősz főrabbi — pedig csak magától értetődő dolgokat fogok mondani. Önök nyilván azt várják, hogy bebizonyítsam, hogy a cionizmus és a Palesztina-munka valódi szempontból megengedett, sőt kívánatos dolog. Főként azért akarják az én szájból hallani ezt, mert az erdélyi rabbik nagyrésze a cionizmus ellen foglalt állást. Nos, én nem fogok érveket felsorakoztatni, főleg az áradozás lenne. Nem én vagyok egyedül hivatott dönteni ebben a kérdésben és azt sem kívánhatnám, hogy az én állítástomat fogadják el megdönthetetlennek többi kollegáim tagadásával szemben. Egészen fölösleges, hogy az én szemlélyemet helyezzem a mérleg serpenyőjébe, mert hála Istennek, nem állok egyedül. A karlsruhi kongresszuson meggyőződtem róla, hogy száz és száz rabbi, vallásunk és talmudtudományunk nagyjai, az enyémhez hasonló állásponton vannak. De ha ezektől el is tekintünk, ebben a kérdésben a legmérvadabb faktor a palesztinai rabbinátus, amelynek feje Kuck Ábrahám Hakohen, jeruzsálemi főrabbi. Az ő szavának nemcsak a palesztinai, de az egész diaszpóra zsidóságára döntőnek kell lennie. „Ki mi-Cion téccé Tóra.” Ez a Kuck rabbi cionista és nemzeti ügyünknek fíradhatatlan harcosa. Ha dönteni kell ebben a kérdésben, akkor a döntésre nem Bészterec és nem Munkács hivatott, hanem a világ összes zsidó papjainak egyetemes véleménye.

Izrael vénei

— Mózes és Áron Faraó előtt egyedül maradtak, mert a „Zikné Jiszrael”, az öreg tanácsadók, elhagyták őket az uton. Ugyanez ismétlődött meg Babelben és így van ez kétezer év óta a galutban. A vallás vezetői: az öregek,

a vallás profanációjától való félelmükben nem dolgoznak az összizidóság egyetemes érdekeiért. Ezek a tóra alapján igyekeznek bizonyítani a Palesztinába való visszatérés vallásellenes voltát. Vallástalan akciónak deklarálják a cionizmust és Chilul-hasémnek a vele való foglalkozást. De feleljenek arra a kérdésre: Kinek adták Erec Jiszraelt? A cionizmusnak, vagy az egész zsidóságnak? (Óriási taps.) Erre nincs semmi kontradiktórikus midrás és magyarázat. Természetfölötti módon, szárnyakon repülni terített asztal és husos fazék mellé, ezek csak gyönyörű legendák, amelyekre keletkezésük idején szükség volt, mert ezek konzerválták, ezek mentették meg a zsidóságot, mint a gyümölcsöt a héja, vagy burka. De Herzl, a Balfour-deklaráció és Sanremó után a gyümölcsöt le lehet hámozni, burkától megfosztani, hogy élvezhető is lehessen. Jól tudom, hogy sokan lesznek, akik az itt elhangzottakat kárhóztatni fogják és azt mondják, hogy a Midrás más hitet tanít. Ezeknek nincs más tennivalójuk, mint odamenni Lloyd George-hoz és neki személyesen megmondani, hogy: mi nem fogadjuk el az országot, mert ime a Midrás nekünk mást tanít. (Élénk helyeslés.)

— A zsidóság a galutban exotikus növény módjára él. Nincs a talajba gyökerezve és minden kis szél ártalmára van. Elzártan, gyökértelenül, nap és levegő nélkül kell élnie, ami nagy veszélyt jelent fajunkra. Palesztinában a talaj a miénk, abban gyökeret verhetünk és nem kell esőtől, szélről félnünk, mert életünk ott biztosítva van. És ne féljenek eszménk ellenségei: a zsidó vallásos faj, amely faj pedig vallásos, ott a diszciplína az uralkodó, ott fegyelem segítségével még a vallást is meg lehet erősíteni.

Glasner Móse ezután így fejezte be beszédét:

— A csoda megtörtént: a háboru után a nagyhatalmak alkotmányos módon elismerték a zsidóság történelmi jogait, ismét birhatjuk Palesztinát úgy, mint évezredekkel ezelőtt. Nem szabad tehát az alkalmat elmulasztanunk és közös erővel s ha kell, bármily áldozatok árán is, fel kell építenünk a zsidó hazát!

Glasner Móse hatalmas beszédét a jelenlevők szünni nem akaró tappsal honorálták. Czitrom Jakab bezárta a gyűlést, melynek közönsége a Hatikvah hangjai mellett oszlott szét. Este a vendégek tisztelőre bankett volt.

Három ajándék

Irta J. L. Perc (2)

A rablók hozzáláttak a szekrény utolsó fiókjá feltöréséhez és kiemelték a fiók mélyéből egy barna kis zsákot.

A gazdag aggastyán most már fölébredt magabasályságából. Minden tagja reszketett, szemei valóságosan villámot szórtak, jobb kezét tiltakozóan fölemelte és így harsogott: — Zsiványok, ehhez hozzá ne nyúljatok!

Am a másik pillanatban már forró, gőzölgő vér sugárzott az aggastyán melléből: a gyilkos tört szívébe eresztették, meleg vére pedig végigfolyt a barna kis zsákon.

Az öreg összeesett, a rablók pedig abban a hitben, hogy a zsákban nagy kincsre lelnek, gyorsan fölnyitották a barna, nehéz zsákoskát. Megdöbentek.

Sem ezüst nem volt benne, sem arany, sem ékszer, sem drágakő. Semmi, aminek értéke van ezen a földön. Homok volt benne, a Szent-föld homokja, amit zsidó halottak feje alá helyeznek a sírgödörben. Ezt akarta a gazdag zsidó avatlan kezektől megmenteni és vérét hintette rá...

A bolygó lélek pedig a Szent-föld vértatott homokjából egy maréknyit föl vitt a menyország kapujába.

Az égiek az ajándékot szívesen fogadták.

Amikor az angyal kitérte a bolygó

lélek előtt az ég kapuját, figyelmeztette, hogy még két ajándékot kell hoznia és bolyongásának ezzel vége szakad.

Vidáman felelt a lélek:

— Ugy érzem, isten ehhez is hozzámegit.

Évek hosszú, kínos bolyongása után a lelket egy napon kúrtszó harsonája riasztotta föl.

Lenézett. Lent pedig egy köpörű német város terpeszkedett; cirkádás, csucsisves, erkélyes házak a város háza körül, a téren tarkaruhás tömeg hullámozott. Az ablakokból pedig fejek hajoltak előre, tágranyilt szájakkal.

A látványosság a város háza előtt fölállított zöldposztos asztal volt. Aranyozott székeken ülték körül az asztalt a tanács tagjai, fekete bársony talár ömlött le róluk, fejükön nyestbőrből való sapka, fehér forgótollal, gyémántdiszes csattok fogták össze. Középen a bíró ült.

Oldalt pedig láncokba verve állott egy zsidóleány. Valamivel odébb tiz szolga egy makrancos paripát őrzött.

A bíró kihirdette az ítéletet.

— Sulyos bünt követett el ez a zsidóleány, — így hangzott az ítélet — olyant, amilyent maga az Ur nagy irlalma ellenére sem bocsát meg. Szent ünnepeinken kilopodzott a zsidó negyedből és nézte a processzióban körülhordott szentségeket, átkos füleivel pedig hallgatta az orgona és fohérruhás ártatlan leánygyermekünk énekét. Ki tudhatja, vajjon a zsidóleányba bujt ördög nem nyult-e a

szentségekhez.

Az ítélet pedig úgy szólt, hogy a leányt ördögi hajfűrtjeinél fogva a csikó farkához kell kötni, az állat pedig száguldjon végig vele azokon az utcákon, ahol a bűnös nő végigment.

Ítéletkihirdetés után a bíró megkérdezte a leányt, van-e egy utolsó kívánsága.

— Adjatok három tűt — szólt a leány.

— A halálfélelem megbontotta eszét — jegyezte meg a tanácsurak közül valaki.

— Eszemnél vagyok, felelt a leány. Utolsó kéréssem a három tű. Adják ide.

Megkapta a három tűt. A porkoláb a leány fekete haját odakötötte az ágaskodó ló farkához. A tömeg pedig megdöbbenve nézte, amint a leány lehajolt és ruhája szegélyét három helyen betűzdelt a lábába. Mélyen husába furdott a tű. Azért tette, hogy testéből semmi ne lát-szódjék, ha majd a ló végigvon-szolja a város utcáin.

A bíró kiadta a parancsot:

— A lovat elengedni!

A tömeg vad ordítózással hajszolta az állatot végig a város utcáin, míg ki nem ért a szabadba. A ló itt megállott.

A bolygó lélek pedig egy vérfótos tűt húzott ki a halott leányból és az égbe szállott fel vele.

Főnt pedig az ajtónálló angyal így szólt hozzá:

— Most már csak egy ajándékot kell hoznod.

*

A lélek visszaszállt a földre és hosszú-hosszu idő múltán hozta a harmadik ajándékot.

A lélek egy börtön előtt látta, hogy a fegyverek a falhoz voltak támasztva, az órák két sorban álltak föl és kezükben hosszú fűzfavesszők hajlongtak.

Vesszőfutás volt.

Sovány, lerongyolódott zsidót kísérték a két sor közé. Felsőtestét szakadozott ing, tarkóját kis bársonysapka fűzte.

Vajjon miért büntetik? Lopott, vagy rabolt, gyilkolt talán, vagy hamis vád áldozata?

Egy ór belőki a zsidót a sorok közé. Az elítélt pedig fájdalommal magába harapva előre megy, előre-előre, nem hajlik meg, nem jajveszék.

A vesszők mint éjjeli szellemek suhognak és kigyókként fonják át a zsidó testét. A sovány testből sebek fakadnak és vér permetezik belőlük.

Az egyik ór magasan sujtott és levágta az elítélt sapkáját. A zsidó csak néhány lépés után vette ezt észre. Egy pillanatig gondolkodott, megállott, gyorsan megfordult, nem akart födétlen fejfel meghalni, föl-vette a sapkát és fedett fővel nyugodtan ment, elvérzön, míg azután holtan elterült.

És amikor összeesett, a bolygó lélek leszállott hozzá s felvette a sapkát s vitte föl az égbe.

A harmadik ajándék is elfogadtott és a menyország kapui megnyitottak a bolygó lélek előtt.

(Szabó Imre fordítása)

KÖZGAZDASÁG

A moszkvai aranykészlet hazaszállítása nem fogja megjavítani a lelt

Nagy pör, amelyben Bratianu a vádlott

— Az Uj Kelet bukaresti munkatársától —

Bukarest, május 8. Bratianu táviratban közölte a román kormánnyal, hogy a szövetségesek az oroszokkal szemben érvényesítendő követelések közé felvették a moszkvai román leltét visszaszolgáltatását is. A minisztertanács foglalkozott ezzel a kérdéssel s nagy meglepődéssel konstataálta, hogy Bratianu miniszterelnök jelentős eredményt ért el Génában, mert elismertette a szövetségesekkel, hogy a román leltét vissza kell adni Romániának. A kormány jóleső megelégedését azonban nem osztják mindentől egyenlő mértékben. Sok helyen nem hallgatják el, hogy Bratianunak kötelessége volt ennek a hatalmas kincsnek visszaszállításáról gondoskodni, amely tulajdonképpen az ő magatartása miatt került veszedelmbe.

Egy román bank vezető embere, aki a moszkvai aranykincs történetét igen jól ismeri, — maga is érdekelve lévén benne, nem épen jelentéktelen értékekkel — vérmeseknek mondja azokat a nagy reményeket, amelyeket egyesek az arany visszahozatalához fűznek. Hamis beállításnak mondja azt, hogy az arany az országba való visszahozatala lendítene fog a leromlott valután.

— Mindenekelőtt állapítsuk meg és szögezzük le, hogy a román kormány ezeket az értékeket a szövetségesek garanciája mellett helyezte biztonságba Moszkvában, mikor a román területet a német megszállás közvetlen veszélye fenyegette. Azokért a károkokért, melyeket a kincsek szétszóródása, elveszése, vagy késedelmes visszaszállítása következtében Romániát érik, a szövetségesek tulajdonképpen kártérítéssel tartoznak. Eddig persze, még csak jelét sem mutatták annak, hogy annakidején tett ígéretüknek helyt álljanak.

— Annyi esztendő után jogos dolog feltételeznünk a kérést, hogy a kincsek megvannak-e még. Azt hiszem, nem, sőt bizonyosra veszem, hogy nagyobb részük elveszett. A kincsek között volt a román jegybank arany- és bankókkészlete, a Casa de Depunerié ban hivatalosan letétbe helyezett értékek, a bankoknál őrzött értékpapírok és kötelezvények, a múzeumok kincsei, értékes festmények s azonkívül különböző állami intézmények pótolhatatlan irattárai. Valószínű, hogy ezek nagyrésze az oroszországi belső zavarok ideje alatt elkallódott. Maga a szovjetkormány is többször elszállította ezeket Moszkvából, valahányszor a külső lézardások a szovjet székhelyét fenyegették. Ma már megállapították, hogy ha igaz is a szovjetkormány kijelentése, hogy külföldi bevásárlásainál a román aranyat nem használta fel, ebből mégis sok került a külföldre. A szovjetek szolgálatába állott és később Oroszországból menekült generálisok nem egy esetben nagy mennyiségű arannyal szöktek meg: az arany majdnem minden alkalommal a moszkvai román kincsekben szűrmazott.

— A rengeteg értékből mi kerülhet vissza Romániába? Elenyészően kevés. Még ha az orosz kormány a Moszkvába szállított egész arany mennyiséget visszaszolgáltatná és ezt teljes egészében beszállítaná a Banca Nationala páncélkamrába, a román valuta értéke érezhetően nem javulhatna fel tőle. Az infláció ma már olyan nagy, hogy azon a bankjegyek aranyfedezetének növe-

lésével segíteni nem lehet. Az persze nem jelenti azt, hogy nem kell mindent elkövetni a moszkvai román kincsek visszaszállítására. Sőt, ellenkezőleg, hiszen a pompás képtárak és muzeális gyűjtemények elvesztése pótolhatatlan kár volna.

— S ha majd a kincsek ismét román területen lesznek, teljes biztonságban, sorra kell kerülnie annak, hogy vajjon ki okozta azok elszállítását s azt, hogy ezek csak megfogytatkozva kerültek eredeti tulajdonosaikhoz vissza. Nagy pör lesz ez és szenzáció, érdesebb minden panamapernél... Persze, kérdés, hogy vajjon lefolytatják-e majd?...

Belföld

(x) A Banca Comertiala soc. pe acti Alba-Julia. Kereskedelmi Bank Rt. Gyulafehérvár. Mult hónapban tartott igazgatósági ülése és közgyűlése néhány alsónarosváraljai Glück Adolf utódul annak fiát, Glück Andort választotta meg elnökül. Az új elnök személyében az intézet egy fiatal, modern gondolkozású, tehetséges és ambiciózus munkatér nyert.

(x) Elmaradt a román gazdasági intézet kongresszusa. Bukaresti munkatársuk jelenti: Az Institutul Economic Român, — román gazdasági intézet — kongresszust hívott egybe Bukarestbe május második felében. A kongresszust képtelenek voltak most elhalasztani mert az előadók kivétel nélkül mint a román delegáció szakértői résztvesznek a génuai konferenciára és így a kongresszus anyagát nem készíthetik elő.

(x) A bukaresti tőzsde az elmúlt héten. Bukaresti munkatársunk jelenti: A hét folyamán annyira megélné a forgalom, hogy majdnem az összes értékek visszanyerték árfolyamvesztésüket. A „Creditul Minier“ az első tőzsdénapi alatt többszáz leies veszteséggel volt csak elhelyezhető, mert a részvényeseket az új részvények kibocsátásáról szóló hirdetmény nem elégítette ki. Később azonban a papír 3800-ra emelkedett és meg is maradt ezen az árnívón. A „Concordia“ 3500 al indult, hamarosan 2900-ra esett vissza és nem is tudott többé a 3080 fölé emelkedni. Az „I. R. D. P.“, amely pedig a mult héten igen gyorsan és jelentékenyen emelkedett, szintén elhanyagolt maradt. Majdnem 100 ponttal jegyzett kevesebbet és csak arra a hírre tudott jelentős veszteségből valamit visszaszerezni, hogy a társaság morenii telepén, amely egyike a leggazdagabbaknak, új érre bukkantak és az új kut hatalmas mennyiségű petróleumot vet ki magából. A petróleum-papírokon kívül a hajózási papírok kerültek meglehetősen kedvező helyzetbe, arra a hírre, hogy a lisztexport dolgában megegyezés jött létre a malmosok és a kormány között.

(x) A Banca Nationala szanálása. Bukaresti munkatársunk jelenti: A „Monitorul Oficial“ mai száma közli, hogy a Banca Nationala június 29-én rendes közgyűlést tart. Ezen fogják megbeszélni a bank szanálásával, illetőleg likvidálásával kapcsolatos kérdéseket.

(x) Életbeléptek az új export-import rendelkezések. Bukarestből jelentik: A kereskedelmi miniszter elhatározta, hogy május kilencedikétől kezdődően életbelépteti azokat az intézkedéseket, amelyeket az export-import bizottság elhatározott.

Külföld

(x) Felfüggesztett behozatali tilalmak Csehszlovákiában. Prágából jelentik: A kereskedelemügyi minisztérium közlése szerint a textil-

nyersanyag, fonalak, kőszőrűk, fűrész, lombfűrész, arzén, brom, jód, kén, kazein Csehszlovákiába való behozatalát a jövőben pusztán bejelentésre engedélyezik. Az importra újabb engedélyeztet aruk teljes jegyzéke a bécsi kereskedelmi múzeum vámosztályától (IX kerület, Borggasse 16) szerezhető meg.

(x) Uj ipari egyesület Ausztriában. Bécsből jelentik: Az osztrák nagyiparosok április huszonötödikén alakították meg új reprezentatív egyesületüket „Deutsche Wirtschafts kammer für Österreich“ címmel. Az új egyesületnek az a célja, hogy az ipari érdekeket egész Ausztria területén megvédi és összeköttetést szerezzen a külfölddel. Székhelye Bécsben, I. kerület Stubenring 1 szám alatt van és ügyeit Schisler Oszkár és Strenkel Rudolf vezetik.

(x) Pénzhány Budapest. Budapesti táviratozzák: A budapesti pénzügyi rendkívül nagy hiány állott be, kinalat ugyszólván semmi sincsen, kereslet pedig óriási. Ennek az oka, hogy az osztrák bankok a budapestieknek magasabb kamatlábat fizetnek és a legtöbben künn helyezik el pénzüket. A forgalom élénkítésére az értékpapír- és valuta kereskedők egyesülete azonnal a kézzel fordult a tőzsdetanácshoz, hogy dé utánonként is tartanak hivatalos tőzsdéi órákat, még pedig öt és fél óra között. A tőzsdetanács előlött legközelebbi ülésén határoz.

(x) Egymilliárdos német kényszerkölcsön. Nauenből jelentik: Az egymilliárd aranymárkáról szóló kényszerkölcsönre a bejelentések július 31-ig kell megtenni. Az adóval csak a 100.000 márkán felüli vagyonokat fogják megterhelni. Az első három évben az állam nem ad semmiféle kamatot. A negyedik évben a kamat négy, a további években pedig 5% lesz.

Palesztina

A palesztinai munkások bankja és a Cionista Világszervezet. Megírtuk, hogy a palesztinai újjáépítési akcióval párhuzamosan a munkások bank (Bank Hapoalim) is komolyabb és mélyrehatóbb működést kezd kifejteni. A bank alapszabályait most tették közzé és ezekből kiderül, hogy a munkások javát szolgáló pénzügyi cionista jellegű világszervezettel való kapcsolat biztosítja.

Az alapszabályok közül a tizenhetedik szakasz rendelkezik az igazgatósági tagság betöltéséről s ennek keretében a Cionista Világszervezet képviseléről. Az idevonatkozó szakasz így hangzik:

Az igazgatóságot az egyszerű részvényesek és az elsőbbségi részvényesek külön-külön választják meg. Addig, míg a Cionista Világszervezetnek egy kormányzója lesz a bank élén, a nyugtolt kölcsönalapján a részvényesek jogában áll egy igazgatósági taggal többet küldeni az igazgatóságba. A Cionista Szervezet (képviselet dr. Artur Ruppin), a következő egyezségeket kötötte a Palesztinai Altaianos Zsidó Munkásszövetség képviselőivel:

A Cionista Szervezet kötelezi magát, hogy a munkásszervezetek, vagy magánosok részéről lejegyzett 1000—1000 egyszerű részvény ellenében lejegyez 1000—1000 elsőbbségi részvényt. Kötelezi továbbá magát arra, hogy mihelyt a bank megkezd működését, azonnal 30 000 font sterlinget hitelle a banknak öt százalékos kamatra és egy éven belül további 9000 fontot a sajátjából utal ki és 10.000 font olcsó kölcsönt szerez. Az így befizetett cca 50 000 fontot külön alapként kezeli a Cionista Szervezet által kiküldött kormányzó.

Jogában áll a Cionista Szervezetnek a kölcsöne visszavonása: 1. ha a bank 2 évig egymás után nem tudná a kamatot fizetni, 2. ha a bank az első 3 évben legalább 10.000 egyszerű részvény elhelyezé-

sére képtelen volna, 3. ha az utána következő 3 évben nem tudna elhelyezni további 10.000 egyszerű részvényt és 4. ha 12 év alatt legalább 40.000 egyszerű részvényt nem fizettek volna.

SPORT

Nagyvárad—Kolozsvar. Lázás előkészültek előzik meg e hó 23-án, vasárnap Kolozsvar lezajló két város válogatottjai közötti mérkőzés, mely immár rövid két év alatt, háromsori találkozóson mindannyiszor a váradai színek győzelmét hozta meg, habár csak minimális góldifferenciával is. A legutóbb 6 szel Nagyváradon lezajlott mérkőzést a kolozsvari válogatottak állandó főlényük dacára 1:0 arányban elvesztették. A kolozsvari csapatok azóta annyira feljavultak, hogy most városunk legalább négy olyan csapattal bir, amelyeknek bármelyike győzelmi eséllyel v-heti fel a versenyt, akármilyen nagyromániai csapattal. Játékosanyagunk bőven van. A tavaszi bajnoki mérkőzések alapján ismerhetjük játékosaink formáját. Most már csak a legjobb tizenegyet kell közülük kiválogatni és akkor minden reményünk megvan arra, hogy ezuttal sikerül a váradiakon revánst venni. A válogatás kissé nehéz, mert míg Váradon mindössze három csapat játékosai jöhethetnek számításba, addig nekünk legalább is hat csapat játékosai között kell választanunk. Mindazonáltal ha holmi klubérdek nem fognak előérbe jönni, a válogatásnak sikerülnie kell. A válogatott mérkőzés előkészítésére mindkét városban vármérkőzéseket tartanak. Kolozsvar e hó 10. és 11-én, szerdán és csütörtökön tartanak ilyen vármérkőzéseket, melyekre Morar Teofil szövetségi kapitány a következő játékosokat jelölte ki:

Victoria: Maksay, Komáromi, Palocsay, Istvánffy, Mattuch, Cipeigan. KKASE: Baczoni, Mann, Gerő. KAC: Szatmári, Hirsch dr, Welser dr, Raduch, Schultz, Somlyai, Czégka. Universitatea: Deutsch, Nichin, Bonciuc, Guga.

Haggibbor: Lazarovits, Wesel, Jakobi, Braun, Nyul, Bornstein, Rosenberg, Farkas.

CFR: Kinizsi, Deák, Wégh, Vinczi. KMTE: Mendelsohn, Tóth.

A Zsidó Nemzeti Alap

erdélyrészi irodájának X. számú kimutatása

(Az előző szám folytatása.)

Borossébes: Lefkovic Bernát gyűjtése 254 lei (blokkból 100, Lefkovic Bernát 50, Barna 30, Berger és Schauer, Róth Arad 20, kisebb adományok 34 lei), Fischer Lajos gyűjtése 70, (Márton Rudolf Pankota 50, Fischer Lajos 20), Fischer Magda gyűjtése 25 lei (319—). Borgóprund: Herzig Rózsika 157/50, Scharfstein Sárika 152, Wolf Rózsika 25, lei (334/50). Magyarlajos: Bura Mirjam 75, Márk Emma 72, Bienc Aranka 39, Pollák Iku 23, Nemes Géza és Lajos 40, Zweig Anna 14, Joel Géza 33, Zweig Ida 19 lei (315—). Szilagy-cseh: Dr. Szász Antalné 165, Jakab Zoltán 83, Königstein Irén 30, Tevjovits Olga 10 lei (278—). Ákos: Kaufmann Lajos blokkból 250 lei. Sibiu: Benedek Sándor 197, Izsák Ilonka 38 lei (235—). Dédebiztra: Farkas Lajos 75, Zeicher Nándor 43, Gold Dávid 25, Jasztrob Márton 22, Weisz Izsák és Márton 10, kisebb adományok 32 lei (200—). Nagyselyk: Löwy Emanuel gyűjtése 120 lei. Hátszeg: Schwartz Sári és Edít 112 lei. Petrószény: Morvai Ilonka 100 lei. Beszterce: Kertész Vilmos 81 lei. Déva: Aftergut Sándor 61, Naszód: Israel Ilonka 56 lei. Vajdahunvad: Löb Ödön 40 lei. Blaj: Herzlinger Elza és Dundy 60 lei. 9.090—

Erdeleány. Vasárnap este 8-órás előadás. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Elvesztett paradisi. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Apollo mozgó. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Erdeleány. Vasárnap este 8-órás előadás. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Elvesztett paradisi. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Apollo mozgó. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Erdeleány. Vasárnap este 8-órás előadás. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Elvesztett paradisi. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Apollo mozgó. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Erdeleány. Vasárnap este 8-órás előadás. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Elvesztett paradisi. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Apollo mozgó. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Erdeleány. Vasárnap este 8-órás előadás. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Elvesztett paradisi. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Apollo mozgó. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Ha gyorsan kiszolgált, pontosan kimért és jó tűzifát akar, forduljon a Frenkel-fatelephez

(volt Janovits és Tsa) Strada Aprinjocardei (Gyutagvár-u.) 13. Telefon 2-90, 4-91, 2-54.

SZÍNHÁZ

MAGYAR

Hét

Csütörtök: Tavasz. Lili és Gózon (Premiére-hely B.)

Péntek: Az elvesztett paradisi. Berky vendégszínházi miere-helyára helyeit hétfőre a pénztár.)

Szombat d. u.: Faus előadás, igen adó tanár: Sen

Szombat este 8 órák dicsom. (Ujdo Lili és Gózon Premiére-hely szám. C.)

Vasárnap d. u. 3-ko (Olcsó helyára Vasárnap este 8-ór repriz. Berky Premiére-hely szám. D.)

A műsorra tizöt megválthatók a

Három ujdonság három ujdonság kor házban. Egy kacs a Mózes szakála c Berky Lillivel, Izsák val. Utána az idei sikerültebb egyfel Rubikon, amelyben bluetjét, a Harmad Lili, Gózon Gyula, 1

A tavasz repriz a magyar színhabzó jkedvü, operett. A batanulással s uj szerküni a főszerepek Susnekkel, Hort Idi Kovács Katóval, Vir Józseffel.

Erdeleány. Vasárnap este 8-órás előadás. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Elvesztett paradisi. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Apollo mozgó. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Erdeleány. Vasárnap este 8-órás előadás. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Elvesztett paradisi. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Apollo mozgó. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Erdeleány. Vasárnap este 8-órás előadás. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Elvesztett paradisi. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Apollo mozgó. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Erdeleány. Vasárnap este 8-órás előadás. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Elvesztett paradisi. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Apollo mozgó. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Erdeleány. Vasárnap este 8-órás előadás. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Elvesztett paradisi. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Apollo mozgó. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Erdeleány. Vasárnap este 8-órás előadás. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Elvesztett paradisi. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Apollo mozgó. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Erdeleány. Vasárnap este 8-órás előadás. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Elvesztett paradisi. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Apollo mozgó. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Erdeleány. Vasárnap este 8-órás előadás. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Elvesztett paradisi. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Apollo mozgó. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Erdeleány. Vasárnap este 8-órás előadás. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Elvesztett paradisi. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

Apollo mozgó. Hármas szerep. Hármas szerep. Hármas szerep.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Csütörtök: Tavasz. (Operette-repriz. Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával. Premiére-helyárakkal. Napi bérlet 142. B.)
 Péntek: Az elveszett paradicsom. (Ujdonság először. Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával. Bérletszünetben. Premiére-helyárakkal. A premiére-bérlők helyeit hétfő déli 12 óráig tartja fenn a pénztár.)
 Szombat d. u.: Faust. (Tizenkettedik ifjúsági előadás, igen olcsó helyárakkal. Előadó tanár: Seprődi János.)
 Szombat este 8 órakor: Az elveszett paradicsom. (Ujdonság, másodszer. Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával. Premiére-helyárakkal. Napi bérlet 143. szám. C.)
 Vasárnap d. u. 3-kor: Három a kislány. (Olcsó helyárakkal.)
 Vasárnap este 8-kor: Erdészleány. (Operette-repriz. Berky Lili vendégjátékával. Premiére-helyárakkal. Napi bérlet 144. szám. D.)

A műsorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

Három ujdonság egy este. Ma este három ujdonság kerül színre a magyar színházban. Egy kacagató francia bohózat a Mózés szakállja címen, a főszerepekben Berky Lilivel, Izsáky Margittal, Gózon Gyulával. Utána az ideai színházi évadnak legsikertelenebb egyfelvonásos ujdonsága, a Rubikon, amelyben László Imre pompás bűnétjét a Harmadszort adják elő Berky Lili, Gózon Gyula, Táray Ferenc, Hort István.
 A tavasz reprize. Évek óta nem adják a magyar színházban a Tavaszt, ezt a friss jékedvű, operett. Csütörtökön este új bemutatással s új szereposztással fog színre kerülni a főszerepekben Berkyvel, Gózonnal, Sussekkal, Hort Istvánnal, Miklósi Margittal, Kovács Katóval, Virággal, Leóvegyvel, Berky Józseffel.

Erdészleány. Vasárnap este a legnépszerűbb operettek egyike az Erdészleány kerül színre a címszerepben Berky Lilivel.
 Elveszett paradicsom Rendkívüli kedvvel készült a színház személyzete a péntek esti premiére. Honnequin szellemes, finom új bohózata, az Elveszett paradicsom fog színre kerülni Heltai Jenő fordítása, Berky Lili, Gózon, Baróti Erzsébet, Forgács, Leóvegy, Oláh, fogják játszani a vezető szerepeket. Szombaton megismétlik az Elveszett paradicsom előadását.

Apollo mozgóban: Szerda, csütörtökön nagy irodalmi filmesemény. Hamlet, a dán királyfi, főszerepben: Asta Nielsen. Ertizedek óta folyik a vita, hogy a rejtelmes Hamlet, voltaképpen leány volt. Ez adott impulzust arra, hogy egy nő játssza Hamletet. A művészi megítélésén kívül, a rendezés is elsőrangúvá teszi a filmet. Péntek, szombat, vasárnap az Atlantic filmvállalat nagyszerű ujdonság attrakciója. A vallomás, egy örült leány szerelmi regénye.

Egyetem mozgóban: Szerda, csütörtök a francia Gaumont-gyárak rendkívül érdekes munkája. Békesség, szimfónia, főszerepben: Suzanne Grandais. A tőke és munka évezredes harcának egy meghatározó epizódja. A gyáros-kisasszony, ki mint munkáslány, kitapasztalta a munkások gyógyítandó sebeit, feleségül megy egy derék munkáshoz. Pénteken Kacagó Bajazzo, az Ufa-gyárak kitűnő filmszínműve, főszerepben: Wanda Treumann. Szombat, vasárnap Szegény Violetta, a Dorián filmvállalat ujdonsága, filmdráma, főszerepekben az ünnepelt Pola Negri és Várkonyi Mihály, a közönség kedvencei.

Felélő szerkesztő: MARTON ERNŐ
 Kiadó: FRATERNITAS nyomdavált.
 Szerkesztőségi telefonszám 977.

Ha szép és elegáns ruhát akar, látogassa meg
Herkovits Jenő
 férfi szabót s.r. Baba Novac (Bethlen-u.) 10., ahol bel- és külföldi szövetek állandóan raktáron vannak 000
 Pontos kiszolgálás. 1337
 Szolid és olcsó árak!

Valutapiac május 9-én

TŐZSDÉK	Lej	oszh kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	osztr. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	lengy. marka	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Bukarest	valuta deviza	280	52	1295	2650	745	195	1920	620	190	97	384	142	141	95	---
Bécs	valuta deviza	161	283/s	766	1620	452	---	1087	377	313/s	---	207	8425	---	---	---
Prága	valuta deviza	---	1740	476	1000	27750	6150	86225	23175	7550	371/3	131	5210	1997	---	---
Berlin	valuta deviza	57950	---	2695	5725	1580	360	3820	1339	---	---	---	297	11550	---	---
Zürich	valuta deviza	995	175	4705	---	2740	225	650	67	2300	---	13	518	1986	---	---
Paris	valuta deviza	77/s	311/16	---	21250	583/s	1/s	17/16	489150	---	---	9/32	1162	---	---	---
Budapest	valuta deviza	554	1502	27450	---	150	---	---	---	1092	---	---	750	---	---	---
		150150	266	71	---	4150	720	---	3460	27850	---	---	---	---	---	---

ENGROSISTAK PROGRESS
DETAILISTÁK
 legolcsóbban vásárolhatnak a 1312
 rövidáru import cégnél
Oradea-Mare Nagypiac 5

GUTFRIED és HERSKOVITS
 Oradea-Mare (Nagyvárad)
 Piata Úszrei 12.
 Telefon szám 211.
 Megrendeléseket postán eszközölünk.
 Erdély legnagyobb és legszolidabb importörjei. Komplet vagon olasz Ciarc-cérna valamint nyári harisnyák, keztük és horgolt nyakkendők érkeztek. Állandó nagy raktár mindennemű rövidáruban. 00000000000000000000

MODERN ÜVEGCISISZOLDA és TÜKÖRÁRUGYÁR
PÉCHY és TÁRSA
 Oradea-Mare (Nagyvárad) Strada Saguna (Kapacinus-u.) 20. 0000000000000000 1381
 készíti a legszebb tükröket és butorítvegeket minden méretben és mennyiségben
Ujrafoncsorozás! Kérjen árajánlatot!

Feuerstein és Löwi
 textil, kötött és rövidáruháza
 Cluj, Str. Reg. Maria 12.

WOHANKA
 Nyersolajmotorok, benzinmotorok, lokomobilok, kőjáratok, koptatók, dara- és darcetisztítók, radialszíták raktáron.
Wohanka és Tsa Utóda Rt.
 Bizományi raktára, Oradea-Mare Nagypiac-tér 14. szám.

Kefe, meszelő és ecsetgyár!
 Legalább 40%-ot takarít meg behozatali vám-ban minden kereskedő, ha nálam szerzi be szükségletét. **Stern S. Endre**, Oradea-Mare. (Nagyvárad). 1350

Nagymennyiségű lámpaár, szel táblaáru, karlabadi porcellán és Dittmar-féle lámpaár értékesít.
Deutsch R. I.
 üveg és porcellán nagykereskedés részvénytársaság
 Oradea-Mare - Nagyvárad
 Str. Nicolae Jorga (v. Zöldfa-u.) 4.
 TELEFON 76.
 1311
 Pontos és szolid kiszolgálás.

Hitter és Breuer
 szesz, bor, sör és pálinka nagykereskedők
Oradea-Mare-Nagyvárad
 Gilányi-u. 8. sz.
 Saját földenkben termelt gyümölcs-pálinkák és borpárlat 1351

Üzletáthelyezés!
 Értesítjük tisztelt üzletfeleinket, hogy üzletünket Zöldfa-utca 8. szám alá (Komlós Testvérekkel szemben) helyeztük át, hol az legnagyobbitva május hó 10-én megnyitjuk.
Blum Testvérek
 rövidáru nagykereskedők, Nagyvárad. Telefon 703.

Konstantinápolyba utazom május 14-én. — Elvállalok mindenféle üzleti vagy családi megbízást. Cim az Uj Kelet szerkesztőségében a délutáni órákban. 00000

Juhtulajdonosok és turógyárosok!
 Mielőtt sajtoltóval látnák el magukat, saját érdekükben tegyenek kísérletet a cseppfolyós és poralaku

"Agricco"
 sajtoltóval, mely friss és kétszeresen koncentrálna lévén igen kiadós és a legjobb minőségű turó előállítására alkalmas. 3489-1
 A cseppfolyós „Agricco” sajtoltó mindenütt eredeti 1 literes és 1/2 literes üvegekben, a poralaku pedig mindenféle nagyságu skatulyákban kerül eladásra.
Óvakodjanak az utánzatoktól, melyek elronítják a tej-készítményeket.
 Megrendelésekkel forduljanak
D. Blau & Co
 Galati céghez.
 Postal és vasuti szállítás!
 Egész Erdélyben agilis ügynökök kerestötnék.

Szép, izléses nyomtatványt csak az UJ KELET nyomdaja készít
 Névjegyeket, eljegyzési, lakodalmi kártyákat, üzleti nyomtatványokat a legrövidebb idő alatt és a legjutányosabban szállítunk.
„Fraternitas”-nyomda Cluj-Kolozsvár Str. Baron L. Pop (Brassai-u.) 10. Telefon 879.

APRÓHIRDETÉSEK

egy szövegre 1 lel. - Vastagabb betűvel tel. legkisebb apróhirdetés ára 10 lel.

Mindenféle fordítások román, magyar, angol és francia nyelvre, valamint írógéppel való másolások gyorsan és pontosan készülnek. Fővétel helyi Friedmann hírlapiroda. 3405-1

Nyersborkövet mindenkinél drágábban vesznek. Ajánlatokat kérem mennyiség és ár megjelölésével Irom Arnold Arad. 3702-1

60 m² bádogtelő eladó. Hirsch Tordai-ut 2.

Elcsérélném Targu-Muresen a belvárosban levő 2 szoba konyhából álló lakásom Clujon levő hasonló lakással. Azonnal át-költözhető. Értekezni Friedmann Mór irodájában, Vasut-u. 4. Telefon 11-93. 3788-1

Gyermektelen házaspár azonnali belépésre lakással együtt házmesteri állást nyervehet. Cim a kiadóhivatalban. 3770-1

Jó megjelenésű, 27 éves, felsőépítési szakiskolát végzett, zsidó, fiatal ember, aki a ma-jomipar minden ágában járatos, ismeretségi keresi malomtulajdonos leányának házasság céljából. Leveleket »Benőülés« jellegre a kiadóba kéretnek.

Gyakornok magyar-német nyelvismerettel azonnala keresetk. Sigmund Aschenberg, nemzetközi szállítási iroda, Cluj, Regele Ferdinand 85.

Keresek fűszer vagy rövidáru engros vagy detail segédi, raktárnoki vagy utazói állást, esetleg benőüléni oly jobb kereskedő családba, hol szombaton zárva van. Ajánlatokat »32 éves« jellegre a kiadóhivatalba. 3802-1

Irodai teendőknél teljesen jártas pénztárnokot felvétetik. Cim a kiadóhivatalban. 3797-1

Keresek egy egyetemi hallgatót, aki a német nyelvet tökéletesen bírja csupán a délutáni órákra 8 éves kis fiam mellé. Kovács igazgató Cluj, Urania palota. 3798-1

Maison Marguerite női kalapszalón Cluj, Calea Victoriei 6. (Kossuth L.-u.)

Boskor, mosótal, felsőbőr és szilgyártóblank általában nagy készlet készletben és nagyban, legolcsóbb árak mellett. - Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is elkészítik. - Jelenlegi talp és boskor ára 65-70 lel. - Vagonitelenél 5 százalékos kedvezmény. SÁMSON GÖRGYÁR, Gyulagyári-utca 1. Gyulagyári raktárral szemben. Telefon: gyár 3-66 - lakás 3-87

Első Erdélyrészi Ékszerárúgyár CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Xenofon (Szappan-ut.)

Gyárt és állandó rakár mindenféle ékszerárúgyban. Vállal ríliáns munkákat javításokat és alakításokat. Valódi és hamis ékkövek. Foglaltó és vésnői műterem. - Fogászati arany és forrasztó, huzalok és lemezek arany és ezüstben. Nemesfém beváltó!

Telefon int. 2-13. - Sörgöncím: „Juvaere Cluj“ 1273

Ne vásároljon rövid-, bazár-, galanteri- és játékarút, amíg fel nem keresi Feiner Testvérek elismert, olcsó lerakatát Cluj, Unió-u. 11. bent az udvarban.

Szarut, szaruhegyet, aggancsot, husolást és csontot, valamint mindennemű timárhulladékot legmagasabb napi árban vásárol Szaru- és csontárúgy Rt. Cluj 1310

DMC ART. 97 (piros és fekete 12-től 25-ig) „ 101 (16-20-25-30-35-40) „ 116 (piros, fekete, zöld és fehér) Céna gar. 400 yardos) (kutyafejű márká nagy tételben érkezett Landesmann és Weisz céghez, Cluj, Urania-palota.

Kássa Albert Gép- és elektro-technikai műszaki vállalata 1238 Cluj, C. Victoriei 99. (Magyar-u.)

Megolcsult az építés! Caleit telepén 1 m³ mész 170 lel Telep: Felegvári-u. 9. Telefon 1106.

Grand Circus Olympia Igazgató: Jean Novacek. Nagyrománia legszebb és legnagyobb utazó vállalata saját villanyvilágítással. Nagy megnyitó díszelőadás szerdán, május 10-én este 8 1/2 órakor 3795-1 80 személy, 30 nemes fajlós és vadállatok. Bővebbet a napi falragaszok.

Winkler Mór & Co szalámigyára Cluj, Piata Mihail Viteazul (Széchenyi-tér 39. Telefon 12-90). Árjegyzék és kérésre ingyen.

Cégtáblákat legolcsóbban készít 1816 JAKAB Starda Regala 12a. (volt Majális-u.)

Hercules gyermekkosztyár Rt. Főlerakat Baumzewelg Arnold, Cluj Strada Reg. Ferdinand (Wesselényi M u.) 25. szám. Állandó nagy raktár mindennemű gyermekkosztyokban. Árjegyzéket Engros kívánatra küld. Engros 3451

Bárdos Jenő (Au Bon Gout) Főtér 4. Összes párisi szövet, selyem, kabát, toilette és divatújdonságai 1282 megérkeztek. Telefon: 917. Olcsó árak!

Utazó bőrönd és táskák legjobb minőségben kapható Farnati bőröndösnél Cluj, Str. Memorandului (Unió-u.) 16.

IFJU KELET Zsidó Ifjusági folyóirat Előfizetési ár egy évre 80 lel. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj, Calea Reg. Ferdinand 48.

Pension Hirsch Semmering 2 és fél órányi távolságra Wien-től 1000 méter magasságban a tenger színe felett

Engros eladás! Rövid, norinbergi, galanterie és papíráruk külföldről raktárra érkeztek Simplon-áruház 25uj, Calea Reg. Ferdinand Cl. sz. Főpostával szemben. Szakmabeli segéd felvétetik. Engros eladás!

Agyag és Vegyipar Rt. Szatmár Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet, csontzsír, műtrágyát, szappant, kocsikenőcsőt, gépszirt, téglát stb. Vesz: csontot, száraz és vizes húslejt, nyers és olvasztott fagyut.

Elismert tény, hogy okos, takarékos és kényelmet szerető ember cipő- szükségletét a világhírű Bata cipőlerakatában szerzi be Cluj, Főtér 9. alatt, mert a BATA-CIPÓ garantált tartós kényelmes és elegáns

Óriási választék női és gyermek fehér vászon cipőkben és szandálokban. Legújabb divatu, francia szabású cipők érkeztek.

Hirdessen az UJ KELET-ben!

Rottmann Rároly és Tsai részvénytársaság 1220 Timisiora IV. Strada Iancu Vacarescu (Bem-utca) 14. sz. Szesz-szabadraktár, szeszenaturáló telep. Szilvórium és törkölyfőzde, rum-, likör- és konyakgyár. Bornagykereskedés.

Ragadja meg az alkalmat, ha hódítani akar és tekintse meg MOSKOVICS KÖZSIKA párisi és bécsi modelljeit Cluj, Str. Memorandului Unió-u. 9 Szalmakalapot varrást és festést legújabb formák szerint jutásgosan vállal. M a s a m ó d c i k k e k g y á r i á r b a n k a p h a t ó k ! 3567

RASOL BOROTVÁLÓ POR Van szerencsém az érdekeltek szives tudomására hozni, hogy az általam készített Ideal Rasol borotváló por törvényileg védve, kilogrammja 22 leiert kapható úgy kicsinyben mint nagyban. Viszonteladónak 5 kg-on fölül vételnél nagy árkedvezmény. Megrendelhető a készítőnél Reszling József fodrász Cluj, Strada Baritiu (v. Malom-ú.) 2. sz. 3726-1

KÖZPONTI HÖLGYFODRÁSZ ÉS MANIRÚRSZALON Cal. Reg. Ferd. 13. (udvarban) Hajfestés, hajmunka, fejmosás, ondolás, fésülés legmodernebb, legjobb kivitelben. Haját veszek! PÉTERFI JULISKA

Szilágyi Eleonora Rt. Alánlja: Likör, rum különlegességét. Eisőrendű pezsgőt és borait. Szesz nagyraktár. 1-69

ÁTUTALÁSOKAT! Forgalmi Bank Rt. Cluj, az Urania palotával szemben. Idegen pénznemek vétele és eladása, folyó számlák, lombardkölcsönök, betétek naptól-napig a legmagasabban kamatoztatnak. Telefon 1-69 és 7-25.

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda Cluj-Kolozsvár, Str. B. L. Pop. - Brassai-utca

Az Uj Kelet telefon Szerkesztőség... Kiadóhivatal... Nyomda... Héber osztály... Es. N. Sz.

V. évfolyam, 1

Az is

Tragikus diszpó legzetes fejezte le vívódásainkól, magcainkról és gólyak életünktről számol dog utánunk-követ ért folytatott harc, nak ez a nagy verbeleillik ebbe a t kópba, mert erede és a kétlekü gálú tipikus produktum mas ellentmondás, gyenítés magában kérdés. Minden m san és hihetetlen valaki felvetné ezt a hazátlan és elny lélmája a nyelv. M prágai zsidó író n méltó tanulmány hogy ötven évvel is a nyelvkérdé elé jutott. Az évsz nyomás alatt a cse (az arisztokrácia) másrésze pedig e nyelvt. Már csak kozó fanatikusok é paraszti tájszólás és a cseh társadal majdnem teljesen gen, német szó, a cseh nemzeti ren az öntudatra ébred mas nekigyürkőzőé alatt visszaharcolt tett nyelvt. A ro története is ismer ket. És ugyane most a brit sziget Az ir nép, amely harmada az üldö száműzetésbe m egyre fojtogatóbb kényszerítő utilita tén elhagyta ne gyűlölt elnyoró i Ma már az ir né százaléka beszéli van ott is felté renesszansa és ne egy-két évtized m síteni az ir nép nem beszél a nem Ezek a népek tették nyelvüket, és a népi együtté nias levegője és Pusztán a felülről cseréltek nyelvet. nép kétezeréves h gás és üzetés lidér ébred, hogy elfe Csoda-e, ha a nye egy nép dalt és igazságszava száll riséghez, kétezer után a könyvek, a nyelve lett? His voltak keletkezőbe sohasem volt a z A napokban beszé kérdésről a nagyv dók nyakas, kem papjával, Keesken meggyőződés és letreméltó hangján veire, a héber fól - Látja, ezek bizonyíthatom be héber sohasem vol Nem volt erőm guitságában is kiva talan lenne a fana ket sorompóba á